

ÎNTOARCEREA SCRIITORULUI

**Treizeci de eseuri despre
literatura Marianeî Brăescu**

**i
interMundus**

INTERMUNDUS, 2006

Divizie CASA GROUP OF COMPANIES

str. Școala Herăstrău nr.62, București, România, cod 014153

E-mail: intermundus.media@gmail.com

Tel/fax: 021-317.01.14

ISBN: 973-87754-0-X

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Această culegere de comentarii, cronici literare și eseuri privind creația Mariane Brăescu, conține texte apărute de-a lungul anilor în diferite publicații; unele au însoțit piesele de teatru și volumele de proză, constituind referințe asupra acestora, fiind reluate odată cu apariția editorială, mult mai târziu. Ele nu s-au organizat după un criteriu cronologic sau bibliografic, constituind acum materia necesară pentru a furniza document diversificat asupra receptării unei creații. Cu vremea se vor alcătui „dosarul critic”, „monografia operei”, deci – sintezele, care, însă, nu vor putea să facă abstracție de prima încercare de „portret colectiv” care va rămâne aceasta.

Coperta: arh. Mugur Kreiss

Tehnoredactare: Gabriela Chircea

Tipar: VegaGroup SRL

CREATIVITATEA LA SUPERLATIV

Prof. dr. Viorel Roman
(Universitatea Bremen, Germania)

Cine vrea să se informeze despre o persoană sau o activitate de anvergură caută în primul rând, în era Internetului, pe Google și iată ce găsește: „*Mariana Brăescu*” apare de 26.000, iar „*Casa Lux București*” de 340.000 ori. Fără îndoială avem de a face cu o personalitate foarte cunoscută, atât pe tărîm literar cât și în lumea afacerilor, și, în același timp, cu o firmă de mare succes. Rețeta pentru a ajunge la astfel de performanțe este simplă pentru d-na Brăescu: „*Ca să ai succes, important este să nu copiezi pe nimeni. Trebuie să inventezi!*” Așa a dovedit-o atât în piesele de teatru, în literatură cât și în punerea pe picioare a unuia din cele mai importante grupuri de media din țară și cel mai important editor de presă pentru casă din Europa de Est. Casa Lux edita, la sfârșitul anului 2005, șapte titluri dintre care șase reviste lunare: *Casa Lux*, *Casa de vacanță*, *Practic în bucătărie*, *Practic – Idei pentru casă, grădină și apartament*, *Draga mea și Cărticica Draga mea pentru copii*, precum și, bimensual, *Colecția Cărticica Practică*. Fiecare din aceste publicații a fost deschizător de drum și este lider pe segmentul de piață căruia i se adresează. Chiar dacă aceste inițiative vor putea fi continuate de trustul de presă german Burda, meritul ideii inițiale – a fondatoarei și creatoarei de „standard”, care timp de 12 ani a pus bazele și a veghiat ca totul să fie în armonie cu milioanele de cititori – rămâne neșters. Cine cunoaște opera d-nei Brăescu, urmărește aparițiile ei la TV, în presă, în lumea de afaceri și mai ales o cunoaște personal, rămâne surprins. Paradigmele omului de succes postrevoluționar sunt parcă de altă natură. Simplitatea, creativitatea, spontaneitatea sunt coordonatele întregii ei creații literare, din lumea afacerilor și, nu în ultimul rând, în domeniul social.

Într-o lume în derivă, Mariana Brăescu ne dă încredere în viitor și, sunt convins, ne putem aștepta încă de acum la noi inițiative, pentru că după cum însă a mărturisit public, mai are multe idei încă nerealizate, care ne vor surprinde, tot așa cum am surprins „*Profesor... de admitere*”, „*Londra de la 3 la 5*” și mai ales *Casa Lux*.

2006

I. PROZATORUL

MARIANA BRĂESCU SAU FABULA DELICATĂ

Alexandru Nemoianu (S.U.A.)

Am avut bucuria să primesc nou publicatele volume ale Mariane Brăescu „*Imperfectiuni provizorii*” și „*Îmi amintesc și îmi imaginez*”. Cu mare bucurie am descoperit un scriitor deplin, agil, binevoitor, ironic și în nimic scortșos; dovadă de delicatețe față de sine și înțeleaptă înțelegere a cititorilor. Câteva lucruri pot fi menționate aproape ca o listă de inventar.

Mariana Brăescu stăpânește și folosește cu măiestrie limba română, înțelesul cuvântului și cunoaște profund condiția umană, ceea ce înseamnă mai ales înțelegerea limitelor ei. Personajul, care poate fi Profesor Universitar, Doctor sau modest sub-contabil, este disecat de Mariana Brăescu până în adâncurile pe care însui nu și le știe. Este uluitor și surprinzător modul în care Mariana Brăescu înfățișează simultan realitatea în starea ei dublă. În condiția văzută; fragmentată, fragilă, temporară, aparent absurdă și inutilă și pe planul veșnic, unde toate se unesc și capătă înțeles. Cred că cele spuse pot fi perfect ilustrate de „*Un amor*” cuprins în volumul „*Imperfectiuni provizorii*”.

Mariana Brăescu se „joacă”, prinde în cursă pe cititor. Situațiile sunt, mai întâi, înfățișate dintr-o perspectivă aparent crudă și care coboară pe cititor în adâncurile cele mai ascunse ale firii omenești, acolo unde sunt acele „secrete” pe care nu le dezvăluim nicicui. Dar brusc, Mariana Brăescu schimbă tonul și ne învață adevărul simplu (ca toate adevărurile) că frumusețea este în tot locul dar se dezvăluie doar dragostei.

Să o citești pe Mariana Brăescu este o bucurie și un privilegiu.

2005

„SIMPLITATE ÎN DRUM SPRE PERFECȚIUNE“

Dimitrie Grama (Danemarca)

Orice persoană înzestrată cu puțină imaginație, înzestrată cu ceva mai multă răbdare și mai ales înzestrată cu ambiție, poate în timp să producă un roman în trei volume sau chiar mai multe. Piața comercială este la ora actuală invadată de romane-foileton de toate genurile. Eu, din pacate nu sunt binecuvîntat cu răbdare și nici cu înghăduință. Pentru că întotdeauna am considerat că există o elita care, oricît s-ar împotrivi mediocritatea și inferioritatea numeric dominante, continuă să strălucească ca o piatră prețioasă printre bolovanii drumului. De asemenea, nu citesc teatru. Nu sunt obișnuit și am impresia că sunt martor la ceva care nu aparține domeniului meu de fantezie. S-ar putea să fiu invidios pe cei care pot să producă piese de teatru.

Întîmplarea a făcut să intru în posesia mai multor lucrări scrise de Mariana Brăescu. Și bine-nțeles că am început cu proza, lăsînd teatrul deoparte cu sentimentul vag, dar oricum clar, că poate niciodată nu voi citi vreuna din piesele de teatru. Dar „urcînd în nuc pîna la cer” cu Ana din „*Îmi amintesc și îmi imaginez*”, doar să descopar „perla negresei” în „raiul pierdut” și să fiu părăsit apoi fără milă într-o „ploaie de vară”, mi-am dat seama că trebuie să mă refugiez în acele „imperfecțiuni provizorii”. Pentru că altfel riscam să rămîn pe veci prizonierul acelor povestiri scurte, simple și în drum spre perfecțiune. Impresionat de aceste perle rare, spre surprinderea mea totală, am citit și piesele de teatru ale Mariane Brăescu. Și fără să vreau, am fost părtaș în acțiune, am fost unul din personaje sau chiar mai multe. Oare ce poți să-ți dorești mai mult ca simplu cititor.

POEZIA DIN MIEZUL DE NUCĂ

Antonia Iliescu, (Belgia)

În luna noiembrie, lună urâtă și ploioasă, cerul din preajma casei mele s-a făcut senin: tocmai primisem o seamă de

cărți, printre care și trei cărți ale Mariane Brăescu. Mi s-a cerut părerea după lecturarea lor. Sunt fericită că pot să exprim acum ce efect au avut asupra mea scrierile acestei remarcabile scriitoare.

Iată, încep prin a spune că am avut un adevărat șoc al surprizei: cum de nu am auzit nimic până acum despre această mare scriitoare? Cum de nu s-au făcut scenariile de film după unele proze scurte, adevărate capodopere?

Părerea pe care o formulez aici mi-am făcut-o în urma citirii celor două cărți de proză scurtă – **«Îmi amintesc și îmi imaginez»**, și **«Imperfecțiuni provizorii»** – și a piesei de teatru, comedie satirică în trei acte **„Al treisprezecelea Caesar“**.

Cele trei cărți fac singure portretul scriitoarei: ea mânuiește cu dexteritate dialogul, intriga de idei, fantezia poetică dar și satira și psihologia personajului. Cele trei opere care mi-au pătruns în casă – și încă mai mulțumesc dăruitorului – mi-au adus în bibliotecă nu un scriitor, ci trei! (și poate chiar mai mulți, ...).

Mă întreb deci: cum ar putea oare cineva să treacă nepăsător peste acele pagini de o zguduitoare gingășie îmbinată cu drame care se consumă chiar și dincolo de pagina închisă a cărții? Proza din cartea **«Îmi amintesc și îmi imaginez»**, această suită de romane miniaturale, este deopotrivă senzuală, delicată, aromată, dar și profundă și emoționantă. Nici nu știi când îți scapă lacrima pentru acele destine patetice ale unor străni personaje, fiecare reprezentând prototipul unei lumi. Și nici nu îți dai seama când aluneci în propriile-ți amintiri; și atunci te trezești descumpănit: „De ce plâng? Pentru cine plâng?“ Este un gen de proză care trezește sufletul din somn. Personajele ei îmbogățesc lumea cărților cu gesturi noi: pictorul Boris pictează *„înmuiindu-și pensula în inimă în loc de vopsea“*; Zinei Eschenazi *„Îi crește voalul de mireasă pe umeri“*; „*părul negru al bunicii care se mai întunecă c-o noapte*“...

Proza Mariane Brăescu este una circulară și disciplinată. Cuvintele se așează singure în fraze, frazele în rânduri, rândurile în pagini, paginile în carte și cartea în suflet. Totul este pus acolo

unde trebuie și nu există disonanțe, totul fiind armonie de idei, de cuvinte, de imagini, de stil. Proza ei cântă. Și totul se face cu o perfecțiune de cerc, de la primul cuvânt la ultimul, după care te reîntorci la primul cuvânt, dorind să-l adâncești. Ca o țesătoare harnică în fața războiului de țesut, ea pornește bătătura și îi strecoară modelul pe îndelete, prin imagini de o indescriptibilă gingăsie: „*câte-un tunet, departe, sparge cerul, câte-un fulger sprintar, îl țivește la loc*“. Proza ei alunecă fără să te prevină, în poezie de cea mai bună calitate: „*Oare mai plouă la fel peste codrul meu verde, așezat în drum tăăresc? Ce fetiță suspină la pieptul lui de bărbat? Tot așa, din mătase, sînt puii? Dar salcâmul, înflorește la fel de curat?*“ (**Ploaie de vară**).

Paginile scrierilor ei, fantastic de fantastice!, ne poartă în calești trase de cai sălbateci care ne atrag în nopțile tainice ale unor vremuri cu parfum de bunici și străbunici. Alteori ne trezim dansând dansul lui Zorba, cu toți acei greci ținându-se după umeri; te vezi ridicându-te ca în transă încercând să-ți potrivești pasul cu pașii lor; te duci cu ei în lumea lor de-acasă, după care plâng și dansează, căci oamenii deznădăcinați dansează și plâng.

Proza Mariane Brăescu, această proză consistentă ca miezul de nucă, este scrisă sub patima nucului uriaș, izvor de înțelepciune, sursă de zbor și de miez cu gust amar, tras din coaja verde. Închizând cartea acestei mari scriitoare, am spus: „Ce bine că și-a amintit! Ce bine că și-a imaginat!“

2006

CALITATEA OBSERVAȚIEI ȘI INTELIGENȚA REGIEI

M. Ungheanu

Prozele Mariane Brăescu se disting prin observația acută a vieții, prin tăietura precisă și sintetică, prin ironie, prin vioiciune. Autoarea își culege observațiile dintr-o lume pe care romanul și nuvela contemporană, dacă există o asemenea specie astăzi,

au lăsat-o pe dinafară: lumea micilor funcționari, a oamenilor cu vieți circulare, monotone etc. Plăcerea este de a observa oameni, de a ridiculiza ticuri, de a înfățișa cu sarcasm eșantioane de viață contemporană. Prin excelență realistă, proza scrisă de Mariana Brăescu vădește calitatea observației prin selecția amănuntului și inteligența regiei. Figurile și ticurile vizate sînt decupate precis, rapid, impuse fluent cititorului și totodată amuzant. Dacă rutinier aceste proze pot fi situate schematic în spațiul prozei de umor, practic aspirația și valoarea lor este alta. Deși foiletonistică, în unele din „Ipotezele” cărții, această proză satirică se hrănește de la bune modele și intră în spațiul literaturii psihologice. De altfel, observația psihologică esențială și concentrarea dau, în primul rînd, valoarea schițelor și prozelor mai lungi ale Mariane Brăescu. Față de proza medie curentă, majoritatea sofisticată de conflicte și probleme artificiale, schițele de aici aduc un aer proaspăt, aerul realității, al autenticului. Virtuțile dovedite în aceste proze recomandă cartea pe care o susțin, cu credința, în plus, a succesului la cititor.

1985

O DOAMNĂ ÎNTRE DOAMNE

Miron Țic

A scrie despre Doamna Mariana Brăescu nu este un lucru greu; însăși proza și dramaturgia Domniei Sale îți ușurează punerea în pagină a gândurilor sincere pe care cu siguranță le merită. Le merită din mai multe motive, toate, bine întemeiate; întâi, fiindcă proza din volumul „Îmi amintesc și îmi imaginez” te cucerește de la prima citire și, mai apoi, te face să revii la unele pagini, în care, îți poți vedea anii tinereții, copilăria petrecută într-un sat, să-ți aduci aproape sărbătorile marilor praznice dar și imagini uimitoare, pe care autoare le picură în această carte de vis și de lumină. De culoare și adevăr, de simțire prelungită, cum ar fi un zbor al unei păsări neobosite sub cerul de un

albastru infinit. Casa bunicilor sau a părinților, grădina cu acel pom de care cine nu-și amintește? nucul, toate rămân ca un mare semn și ca o rugă înspre care să ne închinăm sau să păstrăm un moment sau mai multe de tăcere și recunoștință acelor valori nepieritoare.

Doamna Mariana Brăescu a știut să-și împodobească sufletul cu cele mai alese daruri când „Și nucul, prietenul meu, minunea verde care mi-era și un refugiu și loc de visare“ (am citat din această povestire care deschide volumul, *„După-amiază cu trăsură pe cer“*), răsărită, poate, dintr-o blândă privire, parcă desprinsă dintr-o credință omenească. Nu putem să nu ne oprim și la aceste calde respirări: „Niciodată n-am văzut sărbători mai frumoase decât acolo, în casa bunicii. Zilele în șir pe cuptorul cald, ca un animal blând și mare, creșteau aluaturi noi, leneșe, parfumate. Un răsfăț de arome puneă stăpânire pe bucătăriile amândouă și-n coveți de lemn, uriașe creșteau neîncetat movile mari de dulciuri grozave.“

De o perenitate cuceritoare este și povestirea *„Urcând în nuc până la cer“*, cu o descriere surprinzător de melancolică și plină de poezie a toamnei. „E toamnă. Acolo, în Nord, vara trece ușor și, de-aceea, ca o văpaie se aprinde și se stinge la fel ca văpaia. Ca o dragoste mare arde vara și toamna vine doar cu parfumul acelei iubiri...“

Pagini calde, scutite de ermetism sau paradoxuri, cu aduceri aminte și observații judicioase și pertinente, toate invitând cititorul la meditație și nostime reflecții.

Frumuseți cosmice privitye la ceas de deschidere a dimineții și la ceas de intrare în amurg, cu oameni buni și oameni răi, cu cei care au parte de rai și cu cei care ajung în iad.

„Îmi amintesc și îmi imaginez“ ar putea fi socotită și ca o scriere autobiografică, cu multe prezențe în jurul autoarei, care i-au înmagazinat în suflet amintiri prețioase, care au dat naștere unor minunate povestiri, grupate în acest volum, din care, amintim în continuare *„Călătoria“*, *„Dimineață, cu ochii fierbinți“*, *„Ploaie de vară“*, *„Dincolo de zid, mai departe“*, *„Sub ispita zăpezii“* sau

„Dansul fluturului“ și până la „Rugăciunea de seară“, o emoționantă trăire a acelor vremi ale copilăriei. „Până nu ne spuneam rugăciunea, nu ne culcam“. „Tatăl nostru, carele ne ești în ceruri...“ Șopteam încet cuvinte de rugă în fața icoanei lucind misterios în lumina curată a candeliei din perete. „Sfințească-se numele Tău...“. Nu-mi amintesc de la câți ani știam cuvintele sfinte, dar de foarte mică le știam. și-n momentele acelea de noapte adâncă rămâneam doar atât, eu, fetița aceea mică, îngenunchiată, sfioasă, și gândul la Dumnezeu.

Mică, înfricoșată, emoționată. Era un examen sever și examenul îl dădeam în fiecare seară.

*Și să ne ierți nouă păcatele noastre,
Așa cum și noi iertăm greșiților noștri“.*

Doamna Mariana Brăescu este Fondatoarea celui mai important grup de presă pentru casă, ambient și familie din România, al cărui nume i s-a atașat definitiv în mitologia publică, devenind celebra „Doamna CASA LUX“. Despre scrierile distinsei autoare și-au exprimat frumoase păreri o serie de personalități critice și literare, între care Val Condurache, Tudor Popescu, Margareta Bărbuță, Ion Zamfirescu. La toate acestea, cuvintele noastre se doresc a fi niște boboci de trandafiri deschiși în aceste dimineți de vară ca recunoștința Domniei Sale.

2005

POVESTIRI ACIDE, PRECIPITATE

Tudor Octavian

Tot ce se întâmplă în lume și în proză, se întâmplă, de fapt, în două feluri: „la un moment dat“ și „de-a lungul timpului“. Că nimic nu se petrece, totuși, „la un moment dat“, fiindcă și momentul este o desfășurare, este de la sine înțeles; numai că ideea aceasta, a unui lucru neașteptat, venind aparent fără cauză, din puterea clipei, din capriciul momentului e foarte ademenitoare. Ea îl seduce adesea pe autorul de povestiri, îndeosebi

pe acela dedat speculațiunilor și paradoxului, disponibil la surpriză și pentru care e o adevărată plăcere să ducă demonstrația, conform cu subtila mecanică a evenimentelor, în plin absurd. Noțiunea pare a ține cursul inevitabilului și-l face pe cititor curios întrucât și în inevitabil se mai produce un „moment dat”. Ea este încă agreabilă. Când ceva are loc pe nepusă-masă și, mai ales, acolo unde ritmul normalului e sesizant, lectura se precipită. Vreau să spun astfel că povestitorul se lasă uneori condus el însuși de istorisire, că e nevoie de o anume experiență a scrisului pentru a evita soluțiile lesnicioase ce nu interesează adâncul lucrurilor.

Mariana Brăescu scrie povestiri cu „*ce-ar fi dacă*” și iată cum un distins universitar, un om căruia totul îi este scris și în frunte pus, citește, la un moment dat, o carte polițistă. Deoarece, cum observa un criminalist într-un caz faimos de otrăvire, fiecăruia acid îi corespunde o bază, e util de luat aminte că povestirile de genul celor scrise de Mariana Brăescu, iuți, acide, precipitate, conțin pe buimăceala surzătoare a publicului, se și termină la un moment dat. Și dacă se termină, există două posibilități: să nu-ți amintești niciodată de ele ori să-ți amintești și să vrei să le recitești. Știind de acum și începutul și sfârșitul, vei fi atent la altceva, la măiestrie, la finețea argumentării, la rezolvarea detaliului, la bază adică.

Povestirile Mariane Brăescu, perfectibile ca tot viul, pot fi și recitate. Ele sînt genul de problemă care, odată pus, îl înviorază într-atît pe cititor încît acesta-i sigur că le-ar scrie mai bine. În asemenea situații, meritul nu-i, cum s-ar crede, al cititorului, ci tot al autorului.

1983

„LECTIA CARAGIALE”

Nicolae Danciu Petniceanu

Mi-a sosit de la București un colet cu șase cărți semnate de Mariana Brăescu, proză scurtă și teatru. Numele autoarei

mi-a amintit cu nostalgie de numele unui mare bărbat român, colonel și scriitor, Gheorghe Brăescu, moldovean de la Iași, care și-a lăsat pe câmpul de luptă brațul drept pentru reîntregirea neamului românesc; apoi moldovană este și Mariana Brăescu, de la Botoșani, de acasă de la Eminescu și Iorga.

Am lecturat darul primit și în mod cu totul special m-a impresionat sensibilitatea artistică a autoarei, între Banat și Moldova existând o legătură de suflet, un arc peste timp, un curcubeu în culorile trandafirului din Arcadia lui Eco.

Literatura Doamnei Mariana Brăescu conține întreaga gamă de ingrediente, de la respirația artistică punctată de o frazare cu ritm muzical interior, până la imagini sonore și vizuale, virtuale ale unui salt literar cititorului avizat. Apoi, lectorul are satisfacția că nu este frustrat, autoarea demonstrează creativ că este pusă la punct cu „Lecția Caragiale“, oferă cu generozitate fapte literare dense pe spații mici, ceea ce înseamnă un câștig pentru cititorul aflat în criză de timp! Deci, un stil ideatic comprehensibil. În context cu această idee livrescă, discutând despre creația literară a Doamnei Mariana Brăescu cu exigența scriitor Ion Marin Almăjan, aceasta s-a confesat: *„Așa se scrie azi, în veacul XXI, când tehnica ne-a invadat și cititorul modern citește și gândește din mers. Vremea romanelor-fluviu a trecut! Felicitări!“*

2005

AMINTIREA ȘI ÎNCHIPUIREA

A. I. Brumaru

O surpriză, cel puțin pentru mine, e înfățișarea, astăzi, în beletristic a Mariane Brăescu. Ar fi, la drept vorbind, o reînfațișare, fiindcă, iată (cum aflu de la editorul „Carpathiei Press“, casa producătoare) autoarea fusese pregătită mai de demult pentru aceasta: a scris și a redactat, abordînd platonice tiparul, în proză și

teatru, încă de prin anii 80: **o istorie zăvorâtă**, România sfârșitului de secol 20 a cunoscut-o bine, îndurînd-o, nu i-a îngăduit însă ieșirea. Creația deja existentă a Marianeii Brăescu a fost totuși înregistrată publicistic: în cuvinte însoțitoare, s-au exprimat la vreme despre ea specialiști reputați și stimabili, de la Val Condurache (dramaturgie) la Tudor Octavian (proza scurtă), de la profesorul Ion Zamfirescu la M. Ungheanu. (O piesă, „*Pronto – agent secret sau Marea lovitură*“, din 1985, a fost, aflu, realizată în aspect radiofonic în 2002, însă sub alt titlu.)

Narațiunile Marianeii Brăescu, chiar acelea cu explicația în umanitatea proximală ce se susține de regulă în definiții morale (v. „*Imperfecțiuni provizorii*“, București, 2005), istorisiri felurite ca întindere, concepute cu vreo două decenii în urmă, căutînd însă a sintetiza prototipistic, pe element îndeobște nemișcător și irepetabil, se vor aduna, la o privire mai atentă, nu numai-decît, cum era poate de așteptat, sub numitorul unei literaturi nemijlocite a realului, dar deopotrivă sub semnul, încă vag aici, al unei literaturi cu atingere în mister, adică în duhul inițial, liric, al lucrării cuvîntului. Precum în cartea ulterioară, „*Îmi amintesc și îmi imaginez*“ (București, 2005) – în aceasta însă, cum se vede, ficțiunea fiind hotărît precumpănitoare. Se ghicește așadar, comparînd volumele, o tranziție, ca și nedeclarată, între o proză aparent numai de observație, cu apăsări nu lipsite de maliție pe inamovibil și fatalitate în expresia umanului în comentariu satiric, și alta (vădită deja în „prima carte“) contaminată insesizabil de exercițiul geometric al parabolei (v. „*Ultimul Sever*“, „*Miezul sau coaja*“ etc.), de „ca-și-cum“-ul ficțiunii, de, mai degrabă – a înțeles bine Tudor Octavian – ucronia schimbătoare de realitate, la porunca infinită a spiritului; desparte și inversează fețele vremii.

Trecerea aceasta se încheie însă hotărît în „*Îmi amintesc și îmi imaginez*“. Observația în viețuirea concretă, apoi demonstrația epică, opțiuni inevitabile ale narațiunii realiste, orientate critic, adică totuși subiectiv, la mijloc fiind o selecție atitudinală, sînt acum, ca

în modelele tari ale genului, retrase așa-zicînd la schiță (acolo unde toate lucrurile se desăvîrșesc, cum ar zice liricul și gînditorul cunoscut), altfel spus la **esența graiului poetic**: o meditație care poetizează, meditație pe urmele amintirii, pe urmele imaginației, închipuirea care-și amintește; amintirea ce imaginează. Amintirea – ne îngăduie limba să credem – e opusă minții care gîndește deodată cu lumea, silind-o la despăturiri dureroase, adesea inadecvate; dimpotrivă, ea preferă, însă în taină, să imagineze; va să zică mintea, de altfel, mai mult minte, cum a spus cineva, inventează și plăsmuiește, lumile noi nu sînt oare astfel de producții ale spiritului, izvorîte, cum se verifică peste tot, din „ne-adevăruri“?

Titlul cărții Mariane Brăescu („*Îmi amintesc și îmi imaginez*“) e din acest punct de vedere grăitor. Pornită ea însăși ca închipuire, amintirea e acoperită, capturată de aceasta, e prizoniera secretă a imaginației: se desfășoară ca memorie, dar cea care vorbește, aducînd din necunoscut nu doar adevărul faptei ci tocmai enigma, reconstruind-o, e închipuirea. Autoarea pune așadar în jocul literaturii (ca în dialogul „*Aproape amintirea acelei nopți*“, ca în prozele „*Sub ispita zăpezii*“, „*Perla negresei*“, „*După-amiază cu trăsura pe cer*“ etc.) memoria ce nu doar reproduce, însă născocoște. Falsa reproducere, ce totuși supraviețuiește în regula epicii, e înlocuită de aceasta: născocirea însă adaugă, acum lucrurile lumii nu-și vor modifica doar starea, își și schimbă conținutul și sensul – sînt noi, sînt altele, așteptîndu-și cu nerăbdare clasa, universul.

2005

SPLENDOAREA BAROCĂ A IMAGINAȚIEI

Al. Florin Țene

Cunoscută, mai ales după 1990, ca dramaturg, prozator și jurnalist cu o activitate intensă, Mariana Brăescu (fondatoarea celui mai important grup de presă pentru casă, familie

și ambient, „Casa Lux”) vine în întâmpinarea cititorilor săi cu un nou volum de povestiri, intitulat simptomatic „*Îmi amintesc și îmi imaginez*”.

Deschizând copertile acestei cărți, parcă întredeschid cu sfială, pentru a nu tulbura liniștea timpului trecut, ușa de mahon sculptat a unui castel în care lucrurile sunt acoperite cu o pânză alburie și transparentă a memoriei pentru a lăsa să se întrevadă, cu zgârcenie, dozajul, amintirile.

Cele nouăsprezece povestiri sunt o sinteză a artei narative a autoarei, în care se regăsește, condensată, întreaga splendoare barocă a imaginației care are la rădăcina ei „o existență fantastică, reflectată dintr-o lume paralelă pe care nu o putem nici măcar întrezări” (Artur Silvestri).

În acest volum, Mariana Brăescu pare un renașcentist întârziat, cu voluptățile nostalgiei, un degustător rafinat al amintirilor pline de miez, un erudit cu viziuni neoplatonice pe care le redescoperim în „cronicile” memoriei sale. Extrem de rafinate în narațiune și în descriere, povestirile sunt basoreliefuri, care se doresc să irupă din „magma”, marmorei, chiar dacă autoarea învăluie totul cu abilitate într-o ficțiune cu aparențe insolite. În unele povestiri, regăsim nucul ca simbol al perenității și depozitarul amintirilor, ca formă ingenioasă de a înșela imaginația. (Vezi: „*După amiază cu trăsura pe cer*”, „*Urcând în nuc până la cer*”).

Universul narațiunii este undeva într-o localitate din Nord, unde toamna este „grea ca o femeie care așteaptă un copil”. Personajele vin dintr-un trecut și capătă proporții mitologice în memorie; „Oamenii nu-i spuneau numele, nici în șoaptă, de teamă, căci nu doar de-acolo se auzea strigăt omenesc și nu tot de-acolo, noaptea, vaetul țâșnea atât de înfricoșător de-ți simțeau spina de gheață și de frică puteai să și mori?” („*Grecoaică*”). Originalitatea propriu-zisă a autoarei prinde contur odată cu răstălmăcirea amintirilor. Povestirile, uneori, capătă un caracter fantastic al întâmplărilor și chiar este dublat de unul fabulistic, înduioșător, alternând cu maliția și realist: „Ne ținea calea, ne pândea de departe ca să ne întrebe: – Nu știi, draguță, nu m-o fi

uitat, oare moartea?! Nu știam, dar întrebarea mă speria întotdeauna.“ („*Sub ispita zăpezii*“). Aerul vetust, rafinamentul excepțional al povestirilor, în chip paradoxal este produsul unei simplități izvorâtă din adâncul ființei. Din minimum de relatare, autoarea obține maximum de expresivitate: „Nimeni nu se-ntreabă că Zenovia nu moare, dar toată lumea se miră că trăiește“.

Mariana Brăescu ne învață **să trăim prin povești** atâta timp cât nu ne decidem să ieșim din ele. Ea repovestește niște povești din care nu a ieșit niciodată. Existența dihotomică a omului modern ca făptuitor și povestitor al faptelor sale, cele două îndeletniciri fiind mereu la un pas de divorț, dar nu la Mariana Brăescu, atunci când momentul istoric pune conștiința în situații dilematice („*Dincolo de zid, mai departe*“), constituie problema radiografiată de autoare sub supravegherea celor două „călăuze“ ale povestirilor sale: Amintirea și Imaginația.

O „biografie aparentă“ ne produce direcția minuțioasă, îndelung comentată, pe care o aplică unei epoci exilată în memorie, unde interesul cade pe destinul omului bulversat de rapiditatea cu care Istoria își schimbă măștile. E aici acea „circulație dialectică“ (J. P. Sartre) a existenței individuale dependente de mediu și societate care, la rândul-i, își datorează destinul tragic indivizilor componenți. (Ex: „*Dansul fluturelui*“).

Universul misterios, sugerând spații magice, uneori ezoterice, își complică uman înțelesul fiindcă ficțiunea e singurul teritoriu liber al umanității. Fiecare detaliu al trecutului este insolitat și tradus în simboluri capabile să citească altfel prezentul, să-l prevadă din nou. Descrierea, realizată prin hipotipoză, rearcordă importanța locurilor, gesturilor, cuvintelor.

Povestirile Mariane Brăescu se constituie ca un „ținut“ al prozei scurte contemporane în care adevărul are de partea sa cuvântul, rememorarea ca istorie vorbește limba unei scriitoare admirabile și talentate, iar expresia „*Îmi amintesc și îmi imaginez*“ vizează o împăcare cu realitatea trăită.

2005

O MARE PROZATOARE VIZIONARĂ

Eugen Evu

„O lume știută de undeva“ sau dansul fluturilor

Mariana Brăescu scrie proza care nu a înnebunit. Am simțit rostul inițiativ al primei cărți din cele șapte (ce **număr!**) emanând o forță inconfundabilă a epicii de zile mari. Lectura te ia pe după umeri și te duce într-un labirint al misterelor, unul al oglinzilor ce se repetă sinoptic, cu marea artă a semioticii moderne. **O lagună** exotica, submersibilă, într-un spațiu și timp indefinit, deschide priveliști multidimensionale, **aidoma grădinilor-laboratoare sub-oceanice**... Arta Mariane Brăescu este a „**memoriei care-și imaginează**“, adică rememorare a unui trecut ce „putea fi inventat“, se ramifică, parcă la infinit, **prin compensație**, în virtualitate, în seducătoare, mirifice **reproiecții compensatorii**... Cu alte cuvinte, **imaginația recrează**, însă nu haotic, ci **estetic-superior**, elaborând miraculoase „reînființări“ **replicate** în ingenioase ancadramente de orfevru. O rară **voluptate de a povesti**, o memorie uluitoare a amănuntelor ce se transfigurează în coerența marqueziană a delirului voalat metafizic, sunt prezente în corolarul cărții. Chiar și doar titrările vădesc această inegalabilă artă de a „recrea lumi“ din ecoul difuz al memoriei în regresivitate indusă (auto-indusă)...

„**Îmi amintesc și îmi imaginez**“, „**După-amiază cu trăsură pe cer**“, „**Perla negresei**“, „**Raiul pierdut**“, „**Dincolo de zid, mai departe**“, „**Sub ispita zăpezii**“, „**Dansul fluturului**“... Jerba de proze scurte, care întrerup parcă un netimp, ni-l restituie ritualic, minuțios, în aranjamente de ikebana sau indicibil de frumoase descrieri stop-cadru **din interior**; ne relevă **o mare prozatoare vizionară**. Mariana Brăescu contopește poezia cu proza, îmbinând magistral fantasticul reflecției și reflexelor de briliant poliedric cu diafanul straniu al metamorfismelor kafkiene sau poeziene, în lumina focalizată a unui jet vizionar **crystalic**.

Acolo unde explorează ea, alții s-au pierdut deoarece arta ei este inițiativă; cuprinde și aprofundează din mers, ca o vrajă. Fiecare din prozele acestei cărți este o bijuterie și, ciudat lucru, sugerează, prin arta ei euristică, bizarele grădini suboceanice ale caracatiței.

Nu există limite între regnuri, decît diferențieri aparente ale substanței. Cutare arbore, într-o nuvelă, are piele, atribut uman. Realul interferează cu fantasticul, pe o constantă imponderabilă, ca în lirica lui Odisseus Elitis.

Fabulosul se reîncarnează asupra unor personaje-simbol (Bătrâna de fier, stihurile sunt reîntrupate efemer, hologramic, din memorie atemporală; timpurile se succed deja trăite, suspendate și revenind halucinant din scufundate spații subcorticale...

„Mătasea roșie și lucioasă care se oferea ca miezul unui fruct uriaș“... „Privirea lui atât de aprinsă și vie țintuise o viespe în geam și sub privirea aprinsă, bolnavă, viespea se zbătea ca-ntr-un mic insectar“; lată doar două infime eșantioane care conțin poezie pură, hieratism și mistică vizionară, de înaltă poetică modulată epic. Ea captează inefabilul cu o răbdătoare, terifiantă simpatie!

Există **enormă senzualitate față de tot ce este viu**, precum și o teribilă respingere, plasticizată remarcabil, a **reptilianului** din umanul prăbușit, uitat de zile, iar Mariana Brăescu **re-trăiește nu amintirea**, ci o **recrează fantastic**, cu **arta compoziției**, ca în iluminare continuă. Superlativele în fața acestei arte se motivează superb.

Narațiua se întrerupe brusc, de efect, suspendată în enigmă; așa cum amintirea unui vis semnificant, la trezirea șocată. Ni se comunică ceva tulburător, de dincolo „de zidul obișnuitelor simțuri numărare. Suntem **duși în alegoria** ce se perindă **replicativ**, succesiv; apoi suntem lăsați pe țărnul realității – ca după vis. În „Perla negresei“ simțim forța nuvelisticii din Erendira lui Marquez, însă proza D-sale nu este cu nimic contaminată de el.

Mariana Brăescu face **portrete memorabile**, cu o incredibilă stăpânire a lexicului mereu inspirat, relevant: **„Cu capul**

scufundat iremediabil între umeri, cocoșată, cu ochii rotunzi bulbucați și gura tăiată adânc, ca la pește, albită de vreme și de întâmplări“ este doar crochiul uneia din multele portrete care revin hașurate, dar cu forța acută a preciziei semnificate. Ne amintim oglindarii de Murano...

„**Spatele masiv, în contrast cu capul mic, amintind de viețuitoarele unor ere îndepărtate**“ – iată fulgurația unui desen al **fosilizării vii**, al zgrițuroaicei, personaj principal dintr-o altă schiță. Psihanaliza este una a operației fine, pe cataractă. Plăsmuirea fabulosului este măiestrit ordonată de o puternică **conștiință a valorii proprii**, ca și a ținutelor ei narrative. Efectul de surpriză, **suspens-ul**, cade ca o ghilotină iluzorie, exact unde misterul trebuie întrerupt, spre a ni se... infuza. Ce luxuriantă splendidă a Prozei!

Dialogul interior apare întrețesut cu migală pe broderii delicate, cu fast **cumva bizantin**. Ceea ce copleșește și captivează, în general, este **nostalgia unei lumi edenice, originare, scufundate în ființa memorativă** pentru care stimulii **reîntrupării în text** sunt ultrasensibili, structurali și din care arta epică a Mariane Brăescu **recuperează** fascinația unor spații de lumi ni și tenebre, am spune chiar și umbre **color**...

Spiritul acesta irizează ca un vitraliu și **induce vibrație** magică, aidoma unei entități invizibile.

Despre „Beizadism“

Spirit prodigios, fascinat și reflectant în spectru larg, indiferent **ce gen abordează**, Mariana Brăescu îmi pare a fi într-o permanentă **competiție cu sine însăși**; una din care iese învingătoare mai ales Muza Comediei. Prin zonele unde explorează D-sa, ne amintește de Caragiale și de Nicolae Filimon.

Mai ales comediile acestei performante (!), îi exprimă (și își exprimă personajele, tipologia acestora), – simțul **cultivat psihanalitic** de o rară vigoare și cuceritoare vervă.

De aici, teatrul pe care-l scrie este unul aparte, destinat culturii fine, peste medie, inclusiv prin temele de predilecție...

COMEDIA lumii (mai ales a celei parvenit-interlope) este **comedia umană**, în plin asalt; este comedia dell'arte, comedia del-vivre. În „**Al treisprezecelea Caesar**”, de pildă, personajul Beizadea Popescu (ca și-n Caragiale, numele este cheie ertimologic-tipologică), are valența machiavelică a marilor personaje clasice, europene, din pleiada teatrului. Se fac **tranzacții cu materie cenușie**, escrocherie de lux, ținte fiind **canalia, licheaua, aranjorul de geniu al unor tranzacții bizare**; careva își vinde opera sub numele altuia, prin altul, îl saltă spre câștig și notorietate, apoi **este șantajat!** Găselnița, suntem uluiți a afla, dincolo de aburul colorat uneori dantesc, este (a fost, mai este?) una din marile drăcovenii ale „vieții culturale”, literare, din fieful dâmbovițean. Este **trena fanarotismului, beizadismul**, specula parșivă, „lăutărească”; este un soi de manelism de profunzime, cel ce avea să explodeze în triumful lui sinistru după 1989-pe seama degradingoladei scenaritice „reformatoare”.

Popescu Beizadea este așadar BEIZADESCU și devine... al treisprezecelea Caesar (parafrazic vorbind), sau este poate doar „noul Caligula”, ... „coroana celorlalți” ... (subl.) „— **Contabilii n-au dat niciodată canalii. Lichele da...**”, „— **Fii calm, Nebunia umblă numai la cei deștepți**”, „**Mai e și arta, nu numai banii. Unii înțeleg ce-i arta, alții nu. N-o înțelegi, n-o faci...**” „— **De-aceea nu ești demn de școala mea. Eu vreau canalii, tu ești lichea**” (mostre din filozofia lui Popescu Beizadea, administrate „Îngerașului”... (un **alter-ego?**)

...Mariana Brăescu scrie **diatriba fulminantă a lumii ca veșnic teatru**, a moravurilor ce se autoreproduc, fractalic, în climatul pervers al balamucului existențelor **răsucite**: inteligența devine slugă uzurpatoare, **păturicismul a devenit elitic!** E al clasei disimulate, pohtitoare de avere **pe seama prostimii siderate de glorie**, de lingușire, de statut în cetate, a sfertadoxului emanat din proletcult.

E o **vânzoleală** de-a dreptul exotică în comediile acestei înzestrate „fantaste”: o fantezie care se dezvoltă, paradoxal, din real. Un real care, banalizat și massificat, ne sufocă și ne

anesteziază, ne face“imuni,, la valorile sau nonvalorile morale, ca pe niște mutanți sau donăți **în chiar surrogatul materialismului**. Ca să înfiierezi cu înverșunare și aplombul insașiabil al autoarei, **fosilele vii ce se perindă în comediile d-sale, trebuie să fii determinat, irepresibil, de o unică revoltă: cea indignare juvenaliană, care face arta. Să ai viața din care rezultă artă.**

Cheia subversivă

Autoarea esențializează, scoate din umbra și reanimează ciroul lumii. Și în „**Imperfecțiuni provizorii**“ (titlu superb!) cu umorul terifiant, exprimat de-astă dată în proză, prin figura Doamnei Anestin, avem instrumentația unei maestre a psihanalizei sarcastice, memorabile: „**Doamna Anestin hotărî că e datorria sa de femeie și soție să-i netezească calea către ceea ce are logic și tradițional**“ – adică să-i găsească soțului său ramolit, la o vârstă a andropauzei, o amantă jună...“

Așadar, să-l reactiveze conjugal, erotic.

Iată altă sursă de uriaș humor englez: „**Doamna Anestin suferea. Trebuia să fie o soție înșelată și nu era!**“ Formidabilul personaj, așadar, face „ședințe de patetism“, aduce în pragul alcovului extraconjugal, zeloasă și maternal – mistică, posibile amante / pipițe, în stare să-i salveze, prin coparticipare invers – mormonică (!), onoarea de „familistă“; noblesse oblige!

...„Amorul e ca pojarul, oricum trebuie să-l faci“.

De ce să nu-l declanșezi terapeutic chiar tu, ca o matroană elevată, discret, provocându-l întru beneficiul efectului feed back? Raționament de înger bătrân!

...Soțul, doctor cercetător ultratitrat Anestin, devine **rentabil**: scrie romane polițiste, în scurte raiduri la Sinaia, face succes colateral universitar, bănet; **moare eroic burlesc**, dintr-o prea asumare afectivă a acțiunii unui erou policer, iar... „**o lună mai târziu, un bătrân pedant, celibatar prin practică și convingere, proaspăt pensionat din funcția de secretar-șef**

ai unui institut de cercetări, prezenta unei edituri opt romane polițiste în manuscris... (*Ultimul Sever*)

Fie că scrie proză scurtă (1981- 1983), ori teatru (aceeași perioadă a cenzurii și autocenzurii ulterior „emanată” malefic) – Mariana Brăescu are ascuțimea inteligenței și cizelura fină, nuanțată **„în cheie subversivă”**, protestatară, spre a ne transmite elevat **seismele conștiinței**. Ceea ce nu poate fi spus, la vreme de dirijisme perfide, se face totuși auzit, prin ARTA de a codifica **„sub nasul cenzurii”**, persiflând subtil, sau **pliind măștile „clanului”**... Analizele asupra unei lumi căzute în derizoriul șmecheriei, **clicardelele medii escrescente** ca tufele din trunchiul rețezat, flora și fauna de **subcultură**, – sunt criticate necruțător, cu sarcasm și efect catarsic; provoacă, într-o veselie aparentă, exorcismul debordant la lectură, ori, ca la teatru, în chiar teatrul ipocrit al cotidianului.

Mai ales în teatrul d-sale (cărțile apărute în colecția „Rampa” ale Carpathiei Press, 2005), dar și în excepționala proză scurtă (**nuvelistică de mare valoare**), ori în corolarul dramaturgiei („**Pronto-agent particular**”, „**Londra de la 3 la 5**”, „**Profesor de... admitere**”) Mariana Brăescu improvizează inspirat și inepuizabil pe teme grave, de fapt, ale memoriei și decăderii ei într-o lume dizolvată, de marionete, de păpuși gonflabile.

Chiar și în teatrul pentru „copii” („**pentru aproape toți copiii**”) („După **faptă și răsplată**”) – avem aceeași alarmă declanșată de conștiință, într-o conștientizare colectivă.

Modalitatea de a „redistribui” personajelor – părți ingenios controlate, fantezist și cu **humorul atitudinal** (căci, într-adevăr, „lumea e un teatru”) – **făcând viabile și personajele „negative” și cele „pozitive”**, este una a scriitorului complex, care transcrie, elaborează și, deopotrivă, este mereu lucid în **interiorul pe care-l numesc supra-ego**; veghetor, cu același splendid **echilibru**. Dar, într-un fel, personajele deplorabile, ca la marii creatori de teatru, păstrează și ceva simpatie, ceva care le lasă „to be”, fără a deveni sentențioasă. Ridendo castigat mores!

Aceasta dă savoare lecturilor din opera Mariane Brăescu, iar strălucirea **brilantină, consider, este nuvelistica de tip introspectiv** – psihologic, cu tușuri fantastice și aliură kafkiană!... urmuziană, amintindu-ne de „**Craii de la Curtea Veche**“... **Nu insinuez contaminări**, ci remarc sporuri, **dezvoltări epico-filozofice** de cea mai bună calitate.

Ceea ce germinează și înflorește, în arta Mariane Brăescu, este o **identitate creativă**, prin excelență: viața este trăită ca artă și cunoaștere.

Aprilie 2005

II. DRAMATURGUL

CÂTEVA CUVINTE ÎN ÎNTÂMPINAREA UNUI DRAMATURG

Ion Zamfirescu

Porțile dramaturgiei noastre românești se deschid azi pentru Mariana Brăescu. Să întâmpinăm acest eveniment cu prietenie, cu mulțumire, cu gânduri în măsură să invoce auspicii senine și să prefățeze cu încredere un destin!

Piesa *Profesor de admitere* ne pune în față, deopotrivă, o lume de visări și o lume de realități. Dar nu două lumi distante, fiecare din acestea înțelegînd să se închidă în cochilia ei, ci două lumi deschise, gata să-și împrumute reciproc substanța și să subscrie împreună promisiuni limpezi de viață.

Pe de o parte, acțiunea ne ia cu sine într-un iureș contagios de fantezie și mișcare. Tinerete: vervă, replici de spirit: șăgălnicii: hîrjoane; gesturi antrenante de suprafață; plutiri de gen oarecum carnavalesc în planuri și construcții de moment; acestea, toate, se înlănțuiesc viu, colorat, într-o partitură de joc, de bună dispoziție, cu semne și irizări de poezie în ea.

Pe de altă parte, putem desluși în filigranul acestei partituri vesele și o seamă de filtrări sau înțelesuri din sfere de înțelepciuni tăcute și rezistente ale vieții. Nu tot ce zboară se mănîncă; și, oricîtă incantație ar exista în cîntecul de sirenă, acesta tot cîntec de sirenă rămîne. Sclipirile imediate, firește, își pot avea și ele farmecul, încîntarea și chiar rostul lor; dar nu într-atîta încît să acopere ori să poată înlocui valori, deprinderi și acumulări reieșite îndelung din întocmiri cumiți ale vremii. Piesa reușește să ne sugereze aceste lucruri, angajîndu-ne spiritualmente în atmosfera și mesajul lor, nu urcînd parabola din ea pe trepte pedante, ci lăsînd ca resorturile acesteia să joace în voia lor aproape naturală. Faptul devine cu atît mai expresiv cu cît este pus să se petreacă într-un climat moldovenesc, cu

imagini ce se perpetuează tainic din trecut și cu tot atâtea scînteieri prezente.

Știm cîte condiții implică o piesă de teatru: construcție dramatică, personaje caracteristice, concentrare și economie de mijloace, studiu psihologic și tot atîta cunoaștere socială, echilibru între părți, simbioză de ficțiune și realitate, prudență și putere de apărare în fața pericolului manierist ș.a. Acestea vin cu timpul; sînt roade ale metodei și experienței; nimeni nu poate afirma că le-ar fi avut dintr-o dată, de la început. Esențial este ca în greul examen de artă și de exegeză pe care procesul dramaturgic îl reclamă inițiaților lui, să se vină cu dragoste de oameni și cu aplecare la adevărurile lor sufletești.

Totul, în *Profesor de admitere*, se anunță în acest sens.

1988

EXPRESIA A CEEA CE POATE FI O TRESTIE GÂNDITOARE

Traian Filip

Am citit piesa *Londra, de la 3 la 5*, de Mariana Brăescu, cu interes și plăcere. Viață întoarsă pe dos, viață stearpă, viață fără viață, cu urme de viață, cu personaje care cred că sînt altceva decît sînt, aduse la cota zero, acolo unde nu sînt nici culmi, nici văi. Cei ce supraviețuiesc vorbesc despre filme și vise, lumea lor este o stradă cu cheflii și somnambuli. Toți au fost „ceva“, au devenit „altceva“, se compară cu ceea ce au fost și caută să-și imagineze ceea ce ar dori să fie. Un creator de iluzii apare cu voioșie, exaltându-și vocația de altă dată pentru marșuri: marșurile brigăzilor, ale colectivizării, ale pionierilor culegători de spice pe tarlalele înfrățite, marșurile tractoristelor, ale primilor astronauti, ale mulgătoarelor stahanoviste, ale luptei împotriva imperialiștilor americani și slugilor lor retrograde...

Remarc de la început claritatea stilului, relieful ideilor bine întrupate de personaje. Aproape brusc se descoperă puterea

latentă și substanțială a textului, deoarece personajele, prin nota de ironie inclusă – o ironie bună, generoasă, făcută nu să diminueze, nici să distrugă, ci să confere simpatie – capătă dimensiuni variabile, marcînd nu numai trecutul și tristețea restituite prin amintire, ci și capacitatea de a exprima natura intimă și, adesea, greu de intuit fără o analiză patologică și psihologică.

Nu am distins intenția de a moraliza, nici aceea de a coordona o mentalitate socială eliberată, prin forța împrejurărilor, de duplicitate și fățarnicie. Totul acționează sub imperativul destinului și personajele îmbătrînesc ca în natură, fără revoltă sau regrete. Colocviul lor nocturn dă la iveală structura rezistentă a unor generații făcute să izbutească într-o lume în care accidentul tragic poate fi prevăzut și acceptat, ca o condiție a echilibrului. Degradarea se produce la toate nivelele, fără a distruge sau desființa diferențiat clasele sociale. Înainte de a încremeni sub definiții și structuri amorfe, personajele se prefac treptat în simboluri, desprinzîndu-se de măruntele fapte concrete, de existența aparentă și prozaică, fiind aduse, printr-un proces de evocare și reevocare, la orizontul cîmpiei.

În fond, nu este neapărat vorba de pensionari și activiști fără vocație, de scriitori stimulați cu droguri sau de femei demodate de neputință și indecență, ci de o parabolă fără tendință didactică și de o nostalgie care cultivă salvarea prin duioșie și bună-tate. Transparentă și fluidă, limba propulsează desfășurarea temei. Însăși absența unui conflict sau a unor contraste violente arată încrederea ce-o conferă autoarea expresiei ușor colorate, dar fără figuri de stil care cer măsură și timp mai îndelungat de percepție. În acest spațiu nu e încă loc pentru agonie și moarte.

Deosebirea de *Azilul de noapte*? Aici există speranță, umorul nu degenerază în cinism; nu limbaj pitoresc ci rafinat, presărat cu franțuzisme, un bilingvism de sfîrșit de epocă. Tot ce vorbesc cucoanele (coloneleasa, Caron, Didina) duce la încurcături și neînțelegeri, la glume voite sau involuntare – babe proaste, prostitue, nebune, absurde, ridicole, care nici măcar compasiune nu inspiră și a căror condiție socială este dictată de factori interni (psihici) nu externi (sociali).

Încerc să-mi închipui o lectură cu actori a acestei piese. Poate ar câștiga în suprafață, dar nu în adâncime. În planul real, șase femei și doi bărbați; în planul amintirii, patru bărbați și o singură femeie. Două tinere în jur de treizeci de ani, celelalte trecute de cinzeci, ca și bărbații, de altfel. Deci personaje cu experiență, cu mai puține dorințe, obișnuite cu renunțarea și declasarea. Chiar și măturătoarele sunt niște declasate, numai că ceea ce le ține în picioare este munca, puterea de a munci, de a face ordine.

Piesa, un mod de a vedea lumea și de a redimensiona timpul. Un timp fără istorie sau cu o istorie transformată în parodie: oameni fără volum și dimensiune, efect al unor seisme sau catastrofe. Totul redus la schemă, la trăire pe o scară de civilizație rudimentară, învăluit în umor grotesc. De unde, totuși, senzația de optimism? În orice caz, nu din resemnare. Personajele gândesc orizontal, nu există contrast, ci numai opoziție între epoci și vârste. Scormonind trecutul, cu eforturi programate, explici modul de propulsie al unei societăți fără viitor, egalizarea pe planul social și intelectual, valorile transformate în nonvalori, dizolvarea principiului în favoarea arbitrariului. Traiect între vis (trecut) și realitate (prezent): „lasă, tată, revoluția abia a început, e ca un zarzăr tânăr, încă n-are roade, n-are nici flori, numai muguri. Tată, fii tare, toți luptăm, gândește-te, pentru toți e greu"... O reflecție impitoiabilă: „târnu și tomberonul vă mai aduc o rază de soare” etc.

Londra, de la 3 la 5 nu este doar o promisiune ci un fapt literar împlinit. Mai mult încă, ea este expresia a ceea ce poate fi o trestie gânditoare.

1988

UN ADEVĂRAT DRAMATURG

Ion Dodu Bălan

„Am citit de curînd în manuscris patru piese de teatru de Mariana Brăescu: *Londra de la 3 la 5*, *Al treisprezecelea Caesar*,

La dispoziția dumneavoastră și Profesor de admitere. Le-am citit cu plăcere și cu folos și cu bucuria de a descoperi un autentic dramaturg. Mariana Brăescu are și talent și știință dramaturgică. Ea cunoaște nu numai oamenii și viața, ci și legile intime ale dramaturgiei, ale dialogului firesc și ale conflictului convingător. E un semn al talentului indiscutabil, la care se adaugă capacitatea de a opera pe toată claviatura comicalului, de la umorul pozitiv la satira necruțătoare.

Rîzînd cu poftă sănătoasă, ea biciuiește și vestejește relele moravuri. E ceea ce poate da societății un adevărat dramaturg, căruia îi urez succes pe marea timpului printre puținele catarge care lasă malurile, înfruntînd vînturile, valurile vieții.“

1988

O VOCAȚIE ANTICIPATĂ

George Genoiu

După Lucia Demetrius, Maria Banuș, Sidonia Drăgușanu, Dina Cocea, Ecaterina Oproiu, dramaturgia feminină din țara noastră se va solidariza cu un nume nou: Mariana Brăescu. În anii începuturilor sale, S.L.A.S.T. -ul publica interviurile unei tinere gazetare înzestrată cu harul de a provoca un dialog firesc și incitant, cu observații și reflecții șocante, cu reacții și tensiuni credibile. Interviurile se citeau cu interes, dezvăluind, de fapt, vocația Mariane Brăescu de a construi și conduce într-o manieră captivantă dialogul interlocutorului.

În același timp, i-am citit pagini de proză publicată în reviste, în construcția cărora era evidentă disponibilitatea pentru confesiune și dialog, convorbirea dintre personaje dovedindu-se fluentă și consistentă, în folosul ritmării acțiunii. *Aproape amintirea acelei nopți*, publicată în „Ateneu“, este edificatoare din acest punct de vedere!

Exercițiile de publicistică și proză anticipau vocația de dramaturg a Mariane Brăescu, al cărei debut scenic ne va convinge

că „*Profesorul de ... admitere*“ va promova în lumea Thaliei un nume nou, căruia-i urăm bun venit, răbdare și stăruință!

1988

COMEDII CIUDATE ȘI PROZE CHAGALLIENE

Constantin Stancu

„Caligula“ sau șansa trăirii cu adevărat

Mariana Brăescu ne-a provocat cu piesa de teatru „*Al treisprezecelea Caesar*“, 2005, o piesă scrisă în anul 1985, dar actuală prin personajele sale, prin lumea descrisă care ne intrigă, dar pe care o recunoaștem, o știm de undeva, din istorie, din literatură, din filozofie, din filme, de la televizor. Personajul principal este „Caesarul Caligula“, unul dintre împărații nebuni ai fostului Imperiu Roman, figură emblematică a istoriei lumii prin eroarea monumentală a gândului uman ros de cariul puterii. Deși este personajul unei opere literare, deși nu trăiește în piesă ca personaj viu, el marchează celelalte personaje pe care le îmbolnăvește de putere.

Fundalul de timp al piesei este fixat între cele două războaie, în România, o perioadă interesantă a istoriei noastre, criticată în comunism ca apogeul corupției, considerată ca o epocă reușită după 1989 când problema principală a României a devenit corupția.

Personajul principal al piesei este Popescu Beizadea (nume reușit!) un pamfletar la modă în epocă, dar și autor de drame istorice vândute pe taraba gloriei literare unor neaveniți ca Anatol Lambru și Magdin Verdea, dornici de a cumpăra gloria. Schema tensiunii sociale este valabilă, totul se vinde: opera literară, imaginea, schema de a înșela, limbajul agreat de vremuri, moartea în sine este de vânzare, totul este patentul „tip Caligula“, unde lucrurile devin alunecoase, lichide. Cântăreața de local

Panseluța Beraru (alt nume reușit) este o figură care dă culoare acțiunii, care dinamizează totul prin non-valoare, prin fals, numai pretenții și aere de vedetă, dar personaj principal pe paginile ziarelor datorită maestrului Beizadea. Chiar și adjunctul acestuia, pe nume Îngerăș, participă la marele scandal al autenticității operei de artă. Locotenent al bâlciului de ocazie, maestru al pupatului din eroare, acesta asistă la drama „personalităților” menite fie să cumpere, fie să vândă glorie.

Drama istorică despre Caligula până la urmă este dată publicității, surpriza este mare, autorul, nu este nici Popescu Beizadea, nici cei doi mari scriitori Lambriu și Verdeș, ci altcineva – anonimul Capîța, moștenitorul. De fapt, opera literară, ca act al creației scrise într-un mediu al tranzacțiilor de tot felul, nu mai aparține nimănui, precum Caesarul care nu mai aparține timpului.

Piesa merită citită pentru că este alertă, este actuală, pune accentul pe mizeria morală și pe limbajul gratuit care trădează de fapt caracterul personalităților, a vip-urilor de tot felul, imagini cumpărate cu prețul pierderii identității.

Mariana Brăescu a reușit să dea viață unor personaje bine creionate, să ne redea o epocă – simbol, cu multe accente de culoare, actuale încă. Piesa are nerv, are final, are personaje, are un scop. Este o frântură de viață care merită reținută, pentru că ne transmite un mesaj important – căderea umană este la modă, iar personajul principal Caligula dă putere celorlalți, chiar dacă este doar încrustat în trecut, dar tocmai trecutul îl face actual, prin boala bolilor – puterea.

Prezența scriitoarei anonime, a scribului nevăzut dar care marchează piesa de teatru, prezintă în diferite puncte ale scenei sau ale acțiunii, rupând ritmul fals al piesei de teatru prin țâcănitul mașinii de scris, sunet adevărat, ca semn al creatorului care suferă pentru operă, dă sens discret întregii mișcări de ansamblu. De fapt, toate personajele principale nu suferă pentru opera lor, totul este doar un joc de-a gloria pentru ei, doar aplicarea metodică a unor scheme agreate de epocă.

„Îngerași! De aceea nu ești demn de școala mea. Eu vreau canalii! Tu ești lichea.“, afirmă Popescu Beizadea. Se pare că aceasta este filozofia oamenilor în istorie. Beizadea este cunoscut de lumea literară, a tipărit pagini importante, dar nu le-a semnat, a scris, dar a și vândut, a pus la cale *jocul de-a marele scriitor* pentru a putea vinde bine gloria pe taraba istoriei.

„Estetica-i curvă mare. Eu vreau să-mi spui lăutărește: ce vrei cu asta?“ – frază clară care demonstrează poziția față de opera literară.

Panseluța Beraru beneficiază de cronici importante în revistele vremii, este artista cântecelor de mahala, a manelelor și a modelor trecătoare, dar stă bine înfiptă în epocă prin superficialitate pentru că „asta vrea lumea“. În fond, personajul acesta dă echilibru piesei de teatru prin scopul precis pe care-l urmărește: căderea ca formă de urcare în schema vieții.

Semnificativă este scena în care doi bărbați, specialiști în înmormântări, îi pregătesc ultimul drum al maestrului Beizadea, profesionalismul lor care dă măsura adevărului epocii: totul trebuie înmormântat pentru că se plătește pentru asta. Scena merită reținută ca o bijuterie satirică perfectă.

Piesa trebuie primită corect pentru că marchează un pas matur al autoarei în literatura română, autoare stăpână pe replici, pe acțiune, pe sensul discret al valorii în mijlocul non-valorii. Mașina de scris țcăne, scribul notează totul, personajele mor, visând la Caligula, la Imperiu, la glorie, la bani, la cădere...

În piesa aceasta totul se leagă pentru a marca viața ca modă și ca mod de a rata șansa trăirii cu adevărat...

„Londra“ ca motiv de cădere

Diferența dintre visurile, dintre planurile unui om, toate crescute ca planta în ființa sa și realitatea dură a vremurilor în care trăim, vremuri de pe urmă se pare, este prezentată cu multă ironie, dar și luciditate de Mariana Brăescu în piesa de teatru „*Londra, de la 3- la 5*“....Diferența doare și îmbolnăvește Piesa, în care personajele cele de toate zilele, cele care ne ating

chiar și pe noi, se trezesc pe strada Londra din București, chiar dacă altădată visau la metropola engleză, sau se doreau la Paris, ori în altă parte, în lumea, așa-zis „bună”. Dar personajele sunt aici, aproape de noi, în Londra noastră mică, ele vorbesc, au memorie, au replică, se degradează sub aripa vremii, trec dintr-o parte în alta a istoriei în timp ce mătură strada, în timp ce au talentul de a se risipi. Piesa de teatru, apărută în 2005, a fost realizată în anul 1987 și pare a avea o tentă politică, dar de fapt reușește să ne aducă în plin plan drama umană a degradării unde fizicul nu mai rezistă, inima nu mai are răbdare, cei care au fost cândva mari, doar trec pe stradă...

Peisajul piesei este unul banal, firesc, o bancă, un felinar, vile, un telefon public de unde, poate, vei suna în altă lume, vei suna la Londra de pe strada Londra, uneori personajele stau cu spatele, au amintiri, iar vocea lor nu este a lor, este în reluare, ca în emisiunile de televiziune, ca în filme, ca în viață, ai senzația că s-a mai trăi cândva asta, de cineva cunoscut, undeva...

Șefa de la „întreținerea spațiilor verzi” într-o epocă a degradării, scriitorul, personaje în vârstă, atinse de Boala Bolilor – a-ți juca propria viață, cu talentul mizeriei umane, fără putință de a avea variante, iată „lumea bună” de pe Londra...

Scriitorul este și el acolo, între femeile de la spații verzi, care mătură, dau față orașului. Scriitorul care scria marșuri împotriva imperialiștilor de la Londra, laudându-se pe o banală stradă din București despre asta...

Mariana Brăescu creează viața doar prin dialogul dintre personaje, vorbele lor dau culoare acțiunii care de fapt nu prea este acțiune, dar „planul doi” al acțiunii este aici dovada talentului dramaturgului care sparge inerția timpului. De fapt, limitele regulilor dramatice sunt duse la extrem, este aici un stil între fotografie și caricatură, un amestec la limita normelor convenționale, dar totuși nepărăsite.

Smaranda, tânără care „luptă” la Salva Vișeu, un simbol al istoriei ca loc și ca faptă, ajunge măturătoare, Bazil un fost brigadier, ruginit într-unul cu „șopârla” etc...

Viețile acestor personaje sunt lipsite de valori fundamentale, epoca istorică demolatoare, i-a atins chiar în miezul lucrurilor și al faptelor, adică familia. Sunt personaje care urlă după o familie adevărată în care să te aduni dincolo de „șantierul” politicii din vremea de pe urmă... Sunt căsătorii bazate pe dosarul de „cadre”, sau, cu alte cuvinte, de la „resurse umane”. Cert este că tema pare și astăzi actuală, sunt mii de persoane fără o familie adevărată, cuprinși de interese, de goana după bani, de relații de afaceri, de șocul migrației forței de muncă, nu mai au familie, iar fără de familie fotografia se mișcă, este cețoasă, ieșită din cadru, fără planul unu, doar planul doi, în fundal printre iluzii și mândrie...

Epoca de după 1944 până în 89 a marcat ființa umană, furându-i varianta familiei adevărate, acum nu mai avem timp de familie, iar Londra ne așteaptă...

Tema credinței omului într-un ideal, dispoziția pentru sacrificiul pentru ideal, ratarea țintei și degradarea în final, sunt sensurile în care se mișcă fragila ființă umană, iar restul dintre noi sunt doar marionete, personaje necesare, de decor...

Deși personajele vorbesc firesc, au ticuri, au iluzii, cuvintele lor sunt pietroase, o piatră care curge, pentru că frazele bat în vremuri trecute și viitoare, au o logică a istoriei bine surprinsă de Mariana Brăescu...

„Bine, zice colonelul și-l cheamă pe Jean. Jean, ia spune tu aici cum e cu amorul. E o corvoadă sau o plăcere? Jean, băiat prost de la țară, se fâstâcește. Dom / colonel, asta-i treabă de oameni deștepți, eu sunt prost, ce știi eu?... Să trăiți, zice Jean, pocnind călcâiele, dacă e ordin: cuconița, n-am ce zice, mai mare plăcerea, dar cu Coana mare, vai de capul meu!”

Fragmentul de mai sus este relevant pentru dinamica piesei, destine, poziții sociale, viața în sine, umor, zâmbetul autoarei și a timpului, pe strada Londra, ca la Londra și strada trece prin centru vieții noastre de fiecare zi, dar „este încremenirea generală coboară încet, CORTINA”.

Pronto vinde și cumpără

Un agent particular dă marea lovitură, așa s-ar părea că se petrec faptele cu Pronto, din piesa Mariane Brăescu „*Pronto – Agent particular sau Marea Lovitură*” un personaj specializat în tranzacții, specializat în ceea ce face esența acestor vremuri- a vinde, a cumpăra, de parcă sufletele nu mai există. Agentul se vrea, cu ostentație, „de natură internațională”, pregătit cu ideile, cu disponibilitatea, cu agenția. Bineînțeles că Pronto are și secretară, un fel de profesie pentru veșnicie prin rezistența la cerințe, mereu fără să fie retribuită, fără comision, deși acolo se vinde, acolo se cumpără ceva.

Vine și ziua când Pronto este încercat de o mare afacere, doamna Thompson, din America, dar cu rădăcini aici; ea își caută copilul, un copil pierdut, alunecat din tinerețe ei lichidă, pierdut pe drumul dintre vise, realitate și speranțe, dintre ieri și astăzi, pentru un viitor promițător.

Agentul este disponibil la orice soluție, provoacă soluții, crede în soluții și vrea, mai ales, să ajungă în America. Copiii sunt disponibili, părinții cunoscuți – mai puțin disponibili, doar Pronto poate fi pe rând copil, soț, bunic, partener de afaceri. Ceea ce salvează finalul este dragostea, rețeta cea mai sigură, pentru că dragostea are putere; dincolo de ura unor personaje, dincolo de erorile mamei din America, dincolo de jovialitatea agentului particular, învinge iubirea. Poate acesta este semnul unei mari umanități, a unei chemări tăcute în aparență, dar puternică, în final.

Pronto este personajul principal, el, specialistul, pune în practică toate visele unor oameni modești, este tezaurul unor idei populare pe care el le pune în practică bazat pe mult curaj. Seninătatea și ușurința pe care o pune agentul în toate acțiunile sale este molipsitoare, pentru că dincolo de biletul de avion spre America nu se ascund ură sau răutate ci o mare candoare, candoarea celui care vrea, dar nu poate și nu-i mai pasă de regulile sociale..

Piesa de teatru „*Pronto – agent particular*“, sau „*Marea lovitură*“ de Mariana Brăescu, 2005, dar finalizată încă din anul 1985, este o piesă satirică, umorul dă viață întregii acțiuni iar personajele sunt atrăgătoare, ele vor să trăiască mai bine, să ajungă în „țara tuturor posibilităților“, de fapt o țară care există doar în visele lor de oameni obișnuiți, pregătiți să accepte destinul dacă le oferă puțină culoare.

Piesa a fost prezentată abia în anul 2002 la „Teatrul Național Radiofonic“ sub titlul „*Caut mamă din America*“, având succes. Timpul dintre elaborare și apariție s-a petrecut provocat de vremuri, dar timpul nu a atins ideea de miraj numit America. Dacă se dorește puțină destindere, dacă se vrea un zâmbet, atunci autoarea a reușit totul și spectatorul sau cititorul poate primi o rețetă de viață: cum să nu mergi pe rețetele altuia.

Sunt câteva personaje bine prezentate în piesă, soții Ionescu, sau soții Popescu, părinți iubitori ca formulă dar în eroare ca esență, apoi moașa Aglaia, un personaj tipic pentru mediul românesc, marcat de sinceritate și viclenie totodată. Deși rămasă în penumbră, secretara lui Pronto, tânără, dar plină de râvnă, speră în marea lovitură la patron, acceptă, se revoltă dar își iubește poziția, e o poziție fragilă, dar care îi dă sens vieții.

Doamna Thompson deși are experiența „economiei de piață“, se pierde în mediul românesc, reîntoarcerea în timp o marchează, așa cum ne marchează pe toți tinerețea pierdută.

Dialogurile dintre personaje au ritm, au substanță, Mariana Brăescu are puterea „de a scrie bine“, se simte influența prozei și a publicisticii în scrisul ei, dar teatrul o solicită și autoarea trece cu bine prin încercarea aceasta; în teatru nu mai poți trișa, viața este crudă, trebuie să curgă pe scenă, personajele să se caute, replica să atragă spectatorul, să dea foc scenei și reușește cu bine. Există și ceva feminin în toate cuvintele care trăiesc pe scenă, ceva specific, un fel de sensibilitate care face din personajul Pronto, un fel de escroc, un personaj plin de viață, care trăiește eroarea sa cu toată fibra, pune suflet în toate, mai mult decât cei care ar putea avea o viziune „corectă“.

De fapt în orice timp oamenii vor să râdă, și pe bună dreptate, autoarea provoacă buna dispoziție prin seriozitate, pentru că piesa înseamnă muncă, talent, idei, imaginație, rezistență la nervi. Modelul de piesă abordat de autoare este unul clasic, dar în spirit modern, cu imagine actuală, cu ideile vremurilor curgând prin sângele acțiunii.

Iubirea dă sens tensiunii de pe scenă, face lumină în mijlocul erorilor și asta transmite cititorului mult optimism.

Deși Pronto a dorit să ajungă în America în stil american, rapid și fără complexe, ultimele cuvinte ale personajului sunt: „Hei, unde pleci? Hellen! America-i putredă.“

Dialogul – monologat de Pronto la telefon cu Ambasada Americană în România – este un test trecut cu bine de autoare, cuvintele, ideile, amestecul de cultură cu iz popular și idealul omului simplu descriu, în câteva fraze, o epocă, epoca zidului de fier penetrat de umor, de vise, de dorințe care nu ajung la capăt. Pronto, agentul particular, personajul desenat de autoare, are ocazia să vândă un sentiment și face acest lucru cu un ritm care scoate din ritm formula politică. Ritmul sparge canoanele și vine prin telefon de parcă între continente nu ar mai fi vază, armată, autoritate. Și de fapt oamenii politici nici nu știu că un zâmbet doboară pietre de hotar...

„Arta iaste un templu “

„*Profesor de admitere*“, este piesa de teatru care aduce cititorului și a adus spectatorului un buchet de viață, dramaturgul Mariana Brăescu probând cu multă maturitate că o naștere sănătoasă își menține rădăcinile, că acestea sunt puternice și strălucirea aparentă nu poate modifica planul adânc al lumii, că cei cuprinși în vița de vie, asemenea omului sincer, deschis vieții, au rod și asta fără să țină seama de noțiunile filozofice, de actul artistic, de modele de moment.

Dincolo de sclipirile vieții este chiar viața, cu forța ei de neoprit, cu „beția“ destinului care vine de departe, cu umbra umorului de bună calitate...

Acțiunea piesei de teatru se petrece într-o podgorie, acolo unde Tudor Neamțu este șeful și chiar artistul viticultor și unde vin în documentare mai multe personaje care dau culoare acțiunii și care tind să ducă sensul mai sus de semnele zilei: Criticul de artă, Cântărețul, Actrița, arhetipuri simbol. Dar tot acolo se mișcă sub haloul unui aer al speranței fiul șefului: Tudorel, aflat la vârsta treptelor: examenul la facultate.

Cele trei personaje ale artei modele ale lumii, sunt dispuse să-l pregătească pe fiu pentru o carieră plină de strălucire, pentru altceva, poate mai înalt, poate mai interesant, dar examenul de admitere cel mai bun pentru tânăr este chiar profesia de inginer viticultor pentru care și optează, continuând tradiția familiei. Lecțiile de pregătire, meditațiile, celor trei personaje sunt pline de viață, scenele se mișcă spre un plan al suspanului și al umorului cu sensul spre elitele sterile.

La aceste lecții participă și Moș Costică – viticultor și el, om apropiat familiei Tudor, un înger al podgoriei și al fiului, pregătit mereu cu o vorbă plină de bunătate, apropiat de idealul vieții simple și directe.

În final Moș Costică este cel care prinde lecțiile de artă și se metamorfozează, comportamentul său devine altul, mentalitatea, vorbirea, ideile sunt ale unui ins din tagma elitelor, deși este prea târziu pentru el, aerul firelor cărunte îl marchează prin vorbe și acțiuni. Cele trei personaje părăsesc scena și podgoria iritați de eșecul în fața tânărului care promitea atâtea. Moș Costică este și el indignat, fiul nu a optat pentru a fi critic de artă, cântăreț sau artist, el s-a vrut doar trăitor al vieții sale.

Subiectul piesei de teatru este un prilej pentru Mariana Brăescu de a pune față în față mai multe planuri: viața reală și arta ca viață, triumful gloriei pământești și triumful vieții pur și simplu, omul din popor cu elitele, viitorul ca element de siguranță sau viitorul ca posibilitate, limbajul de zi cu zi și limbajul artei pentru artă, seriozitatea personajelor cu umorul necesar etc.

Fundalul este și el simbolic deși la prima vedere nu pare așa: acțiunea se petrece într-o vie, ca semn al unui popor al încercărilor, ispitorii sunt cele trei persoane emblemă, vinul

ca motiv estetic, scenele din opere celebre jucate de persoane obișnuite. Toate se leagă prin Moș Costică un personaj plin de viață arătându-ne că viața este un dar care trebuie primit și că băutura cea mai bună este chiar timpul vieții tale. Personajul acesta dă farmec scenelor, vorbele sale sunt pline de duh, de umor și vin din experiența omul care a trăit toate acestea, care știe pe ființa proprie că esența vieții este să spui da oportunităților și să nu-ți fie teamă de schimbare.

Sunt câteva teme care dau dinamism piesei: tradiția, modelul vechi românesc, gazda primitoare de oaspeți, relația părinte copil și copil părinte, lumina discretă a familiei formată din cei legați spiritual, ideea de templu de fiecare zi, cartea biruind farmecul vinului bun, satisfacția petrecerii simple, valori reale creștine, de altfel...

Toate vin de departe, din conștiința poporului român și trimit spre pragul unei admiteri. Dacă scenele încep liniștit, viața din podgorie pare a nu fi fost atinsă de mult de evenimente importante, ulterior scenele piesei prind viteză și viața se degradează treptat sub presiunea celor trei personaje care vor ceva ce nu se poate, cu tot arsenalul de argumente, vorbe, idei. Intrarea celor trei în peisaj la începutul piesei, simultan, cu bucuria în ființe, tulbură viitorul, dar asta aparent, pentru că în adânc lumea din podgorie își păstrează ritmul și rădăcinile dau vâstar, pe Tudorel, fiul care reușește.

Piesa de teatru a fost relansată de Editura Carpathia Press – București în anul 2005 și merită citită și poate jucată din nou pentru că este una plină de acțiune, frazele și dialogurile rostite de personaje sunt vii, nu au nimic fals, personajele trăiesc momentul și au căpătat ceva din vinul vechi: sunt amețitoare prin culoare lor de oameni reali, care trec examenul de admitere.

Este arta un Templu? Întrebare de început și de sfârșit de piesă, de viață, de mileniu și poate că arta de a trăi viața ca pe un dar este adevărata artă și nu una doar de dragul artei în sine, ci una cu sens, cu deschidere.

Personajul lui Moș Costică are curajul să redeschidă rana lumii, iar umorul său deschide viața în ciuda presiunilor de tot

felul care vin din lume, din ispită, din carnea omului limitat la vremurile istoriei.

Ediția din 2005 redă câteva din declarațiile actorilor care au jucat piesa, vorbele Mariane Brăescu într-un interviu, scurte note critice și poate esența unei opere, a unei piese de teatru: viața în plină mișcare de la nesiguranță la siguranță.

Autoarea a știut întotdeauna că va scrie teatru, a știu că scrisul va fi arma ca va rezista timpului. Având în minte persoana actorului Mihai Mereuță, pornind de la scenă spre viață a reușit un personaj de excepție... Modelul real există, trebuie să-l vedem dincolo de vremuri...

iarna, 2006

„Imperfecțiuni provizorii“

Proza scurtă semnată de Mariana Brăescu este una care se cheamă după mai mulți ani, în volumul *„Imperfecțiuni Provizorii“*, ed. Carpathia Press 2005, într-un efort spiritual de regăsire. Proza este de natură satirică, dar lasă deschisă parabola prin imperfecțiunea de fiecare zi, prin dramele trăite de personajele din schițele scrise cu multă claritate și cu o țintă precisă.

Journalist important al ultimilor ani, mai ales după 1990 când autoarea pune bazele cu multă profunzime și talent la un semnificativ grup de presă legat de familie și „casa ca adevărata casă“ Mariana Brăescu, își recuperează schițele scrise în anii 80 și publicate în reviste, dar ne adunate în volum până acum.

Distanța în timp dă farmec scrierilor în care se poate descoperi o lume în căutarea identității, prin teme abordate, prin personajele schițate care trăiesc, acum ca și atunci, cu mult realism iluzoriu.

Coperta care reprezintă un colaj după picturile lui Marc Chagall ne sugerează tragedia imposibilelor relații sub semnificația parabolilor care se duc spre esențe.

„*Ultimul Sever*“ este schița primă a cărții și pune în balanță viața unui somități – profesor universitar prin tradiție, rădăcină

și obișnuință cu un simplu roman polițist. Cum se descurcă omul încărcat de gloria specială a lumii într-o lume iluzorie dar cu farmec, este secretul povestirii. Ruptura planurilor face destinul, tratatele de medicină se spulberă în romane polițiste, firul este reluat în imperfecțiunea relațiilor care se doresc în aparență solide, dar provizorii.

Beneficiarul scrierilor ultimului Sever este secretarul, dar totul se topește în momentul evadării, acțiunea nu rezistă, omul nu rezistă, destinul nu rezistă pentru că spionul evadează din închisoare, cocoțat pe turla bisericii.

Descrierile autoarei au ceva din pictura lui Marc Chagall, culoare, tușa, sărutul, zborul în căutarea cerului, evadarea, păsările și florile care își caută timpul.

Viața propune probleme existențiale greu de rezolvat, simplul personaj Marin Dumitru dorește să se facă filozof chiar dacă nu s-a născut pentru asta, Mihai Albescu, devenit primar, descoperă că **nu miezul este important, ci coaja.**

Viața personajelor este privită ca într-un cub de gheață în care plutește un fluture. Un model posibil al celor fără perspectivă spirituală este redat prin Teodor Stamate, ajuns de la nuntă la tribunal într-un ritm nefiresc, fără vină și fără durere, în căutarea unei celebrități naționale. Dar finalul este altul: un bărbat elegant prăbușit peste mormântul însângerat de garoafe.

În altă proză, în jurul revistei „Lumea veselă” se derulează o rețetă de făcut umor originală care frizează absurdul. Pentru fiecare umorist se alocă un înger păzitor, care în final trebuia să se căsătorească cu alesul fără zâmbet și fără eroare. Finalul rețetei de umor este aproape ireal: șeful pe catafalc, regia perfectă, eroare irepetabilă. Sunt imagini imperfecte într-o lume provizorie, dar care ne trimite spre viața anilor de dinaintea șocului din 1989 pe care România l-a primit și acceptat.

Autoarea scrie exact, fraza trimite la idei precise, clare, limpezi, ducând totul spre o lume aparent reală, dar care țintește în parabolă și de acolo în lumea paralelă creată de păcatele noastre, de refuzul unei vieți pregătite dar ratate. Putem remarca un ritm plin de viață al schițelor, ceva ce le împinge din urmă –

personalitatea scriitoarei, acolo unde viața personajelor este ștearsă, trăită în sens giratoriu, remarcată prin ticuri, obiceiuri, rețete de viață prefabricate de alții.

Publicarea schițelor în anul 2005, la un interval destul de mare de timp, lasă autoarei un spațiu pentru ecou, un loc al oglinzii în care își poate căuta sensurile vieții, se poate verifica prin stabilitatea inimii. Cu alte cuvinte personajele plutesc în căutarea culorii de lângă ele, în așteptarea destinului care reconfigurează totul.

Iată câteva exemple: „De la înălțimea mașinii de gătit, viața se vede întotdeauna cu limpiditate filozofică: în foame toți suntem egali, concluzie practică, în formă, și democratică, în fond, care va da ulterior o variantă independentă, cu egalitate în fața morții.” sau „Bucătăria – nu-i așa? – rămâne terenul cel mai propice exprimării personalității, pentru că nicicând o maioneză nu-i doar o maioneză și o budincă nu-i egal cu o budincă. Spune-mi cum frământă un aluat ca să-ți spun cine ești... „Sinceritatea autoarei de a da nume scrierilor așa cum le vedea și le vede în haloul trecător al imperfecțiunii pământene, este un argument pentru a citi o carte care se susține prin stabilitatea scrierii în sine ca mod de eliberare spre altceva.

2005-2006

PĂPUȘI VORBITOARE

Paul Tutungiu

„Londra, de la 3 la 5”, această nouă piesă a Marianei Brănescu pune în discuție o temă solicitată în dramaturgia contemporană și anume aceea a omului care a crezut că în socialism nu există canalii; autoarea dezvoltă o situație nouă, personajul principal fiind o măturătoare (lucrătoare la spații verzi) pe strada Londra din Capitală, al cărui destin s-a subordonat unei nedreptăți făptuite în urmă cu douăzeci de ani de Bazil. /.../ Întîlnirea lui Bazil cu Smaranda, pe strada Londra, el proaspăt turist (pentru că acum are cetățenie franceză) și ea

– aceeași – dar acum bătrână și tot încrezătoare în cultul muncii, se realizează pe canavaua unei drame mocnite, ca o muzică de cameră pe care nu poate s-o înțeleagă niciodată un bufon voiajor. Mai apar pe această stradă personaje bine desenate cum sînt Scriitorul, Coloneleasa, Caron, Didiana, inspirate păpuși vorbitoare, exponenți ai unor mentalități care colorează păs-tos substratul tematic al piesei.

1988

PE URMELE LUI ALECSANDRI

Al. Iacobescu

O premieră absolută este, într-o măsură, un act de curaj. Aceasta mai ales dacă avem de a face cu un debut, ca în cazul piesei „*Profesor de admitere*” de Mariana Brăescu. E drept, demersul a fost întreprins sub bune auspicii. „Textul, «*Profesor de admitere*», mi-a întrecut toate așteptările”, declară criticul Val Condurache iar dramaturgul Tudor Popescu își salută noua colegă începînd prin a „elogia inițiativa teatrului (inițiativă din ce în ce mai puțin asumată de teatre cu firmă mai sonoră)”. Alte aprecieri asupra altor piese ale aceleiași autoare, aflate în așteptarea întâlnirii cu scena, mai semnează Eugen Barbu, Traian Filip, Ion Dodu Bălan et. Dar, oricît de avizate, aceste opinii exprimate înainte de premieră nu reprezintă decît un pariu, pe care prima întâlnire cu publicul, în urma logodirii textului cu scena, urma să dea seamă dacă este sau nu cîștigător.

Succesul de public este indiscutabil. Sigur, acest succes trebuie privit în datele lui particulare, începînd, firește, cu textul, situat în prelungirea – peste timp – a *Cînticelor lui Alecsandri*, pe care le amintește prin simplitatea subiectului și prin nota de șarjă în care sînt realizate portretele celor trei „profesori de admitere”: prin franțuzismele Criticului, prin infatuarea Actriței, prin frînturile de melodie îngîinate de Cîntăreț. Apropierea sur-prinde plăcut, aducînd – paradoxal! – o notă de originalitate în tratarea scenică a subiectului într-o perioadă în care comedia

sofisticată cunoaște un accentuat proces de manierizare. Comicul Marianei Brăescu este spontan, dezinvolt, plin de prospețime, piesa se susține scenic.

Așadar, subiectul piesei este cât se poate de simplu. Veniți la o cramă în scopuri... documentare, trei artiști – un Actor, un Critic și un Cîntăreț – se hotărăsc subit să-l convertească pe Tudorel, fiul șefului respectivei podgorii, fiecare la profesiunea lui. Cu mult zel vor fi efectuate preparațiile necesare, prilej de a satiriza suficiența profesorilor și de a puncta comic inadecvarea lor la realitate. Mai cu picioarele pe pămînt, Tudorel își va însuși sînguincios lecțiile, dar de dat va da examen de admitere la viticultură, singura, autentică sa pasiune. Consternarea profesorilor va rima comic cu neașteptata convertire a lui Moș Costache care, simțind irezistibila chemare a artei, va părăsi crama, adoptînd brusc și demonstrativ franțuzitul limbaj al criticului: Adio, citoayens! Este singura lovitură de teatru, în rest narațiunea scenică susținîndu-se prin vigoarea cu care sînt zugrăvite portretele celor trei profesori și al lui Moș Costache, dar și prin nota de încîntătoare candoare cu care evoluează scenic Tudorel. E drept, prețiozitatea criticului e dusă oarecum la extrem, formulările lui fiind cam demonstrativ incompreensibile, după cum demonstrative sînt uneori și reacțiile lui Tudorel la demersurile ultrapedagogice ale profesorilor săi. Și-apoi, Moș Costache afișează uneori un pitoresc excesiv (aluziile la interdicțiile babei sale etc.). Dar, în ansamblu, piesa, nepropunîndu-și să fie mai mult decît este, reușește să cîștige afectiv spectatorul. Merit care nu poate fi trecut cu vederea.

1988

UN DRUM PE CARE NU-L VA MAI ABANDONA

Lucian Avramescu

Teatrul zgîndăre, agață, ispitește. Dă furnicături în condei. În drum spre casă, cu programul de sală împăturit în buzunar,

cu nevasta agățată de braț, te simți Caragiale după o comedie și Sofocle după un act suspinat, cu prelungire de cor antic. Cu colega mea de redacție Mariana Brăescu, bine știută ca reporteriță, nu știu exact ce s-a petrecut. Cert e că, într-o zi, mi-a înmînat un dosar cu coli ce nu conțineau alinierea știută a reportajului. M-a somat să comit o părere. După o vreme am citit textul și, în loc să obosesc, m-am pomenit furat de încîntări. Ei, drăcie, zic! Fata are replică, scenele se leagă, personajele – hître și nevricoase – țes într-o ațărăie care le dă veridicitate și farmec. Puse cap la cap, am citit trei piese ale Mariane Brăescu. Nu-i prima dată cînd îmi descopăr un coleg gazetar furat de apa literaturii. Se pare că pentru Mariana Brăescu vadul e format, malurile consolidate și mersul ei – curajos. E un drum pe care nu-l va mai abandona. Fie-i vîntul bun și publicul aproape, că restul contează mai puțin.

1988

PATRU MOTIVE DE BUCURIE

Tudor Popescu

Sînt multe motive de satisfacție în această premieră, cu „*Profesor de admitere*”. Mai întîi aș elogia inițiativa teatrului (inițiativă din ce în ce mai puțin asumată de teatre cu firmă mai sonoră) de a debuta un tînăr actor dramatic. Din varii motive, teatrele contează pe numele consacrate, căutate de public, uitînd misiunea lor culturală, din care derivă și obligația de a aduce în orizontul teatrului românesc noi condeie. Al doilea prilej de satisfacție este chiar această apariție a unui nou nume în „nomenclatorul” teatrului nostru contemporan. Fiecare nou venit se cuvine să fie întîmpinat cu pîine și sare și să fie salutat colegial, cu atît mai mult cu cît noi sosiri, pe scenă, în ultimii ani, au fost alarmant de puține. Al treilea motiv este acela că noul sosit este... o femeie. Ea aduce, și va aduce în cîmpul teatrului nostru, propria sa sensibilitate feminină, sensibilitate pe care am dorit de multe ori s-o regăsim pe scenă. Al patrulea motiv

de satisfacție (din punctul meu de vedere important) este acela că noul sosit are înclinații spre comedie. Satira nu este „rea“, are ceva din îngăduința pe care spuneam că o aștept de la un condei feminin. Domină umorul. Accentul comic nu e pus pe situația comică, ci pe replica de haz, venită fie din inadaptare la realitate (Criticul), fie din pretenția de atotștiutor, capabil să dea sentințe de valoare și sfaturi absolute, dar modeste în fond (Actrița, Cîntărețul), fie din „traducerea“ și „interpretarea“ sensurilor unor cuvinte necunoscute (Moș Costică). În general, surprinde plăcut, pentru o piesă de debut, oralitatea aproape fără cusur a replicii, oralitate pe care unii o capătă foarte târziu sau deloc. Interesează în această piesă și efortul de a diferenția tipologic, și priceperea de a „răsuci“ personajul, prezentîndu-l din unghi schimbat. (Vezi „contaminarea“ lui Moș Costică).

Cine a debutat în teatru cu capodopera lui? Nimeni! Un debut se justifică dacă e sigur o promisiune. Această piesă, prin calitățile ei, este o carte de vizită pentru un autor dramatic, un comediograf, poate. Pe Mariana Brăescu se cuvine s-o așteptăm cu interes în viitoare premiere. Pînă la ele, să ne amuzăm la această primă piesă și să ne bucurăm că, iată, un teatru a urcat-o în luminile rampei!

1988

O MICĂ PERLĂ DINTR-UN ȘIRAG

Mariana Sperlea

Literatura pentru copii a dat de-a lungul vremii condeie remarcabile, care au știut să atingă coardele sensibile ale celui mai sever critic – copilul. Dacă un critic matur mai trece cu vederea unele inadvertențe în producția unui autor, copilul, în naivitatea sa, nu ne iartă, venind cu multiple și diverse întrebări care-l frământă atunci când i se prezintă o poveste sau o piesă de teatru nouă. Sunt acele „de ce“ și „cum“ la care autorul sau povestitorul este obligat să răspundă sincer și pe înțelesul său.

Literatura pentru copii, dacă nu corespunde acestor cerințe severe, nu va reuși să se mențină, să supraviețuiască, trăindu-și trista efemeritate.

Nu mică mi-a fost bucuria primind cu ceva timp în urmă câteva cărți semnate de Mariana Brăescu, printre care și comedia „*După faptă și răsplată*”, piesă de teatru „pentru aproape toți copiii”, cum o intitulează domnia sa, și care, pe drept cuvânt, îți reține atenția, chiar dacă la tâmpile a început să străluce argintul anilor.

Acțiunea, desfășurându-se în lumea animală, o lume personificată, ce scoate la iveală defecte și abateri de la bunele maniere, pune în valoare calitățile autoarei de bun pedagog și psiholog al sufletelor gingașe și pure de copil. Prin maniera în care sunt prezentate relațiile între personajele acestei lumi, Mariana Brăescu se apropie foarte mult de conținutul fablei, unde, în final, personajele negative sunt deconspirate și pedepsite și unde întotdeauna binele învinge răul și din care copilul în formare are posibilități multiple de a cunoaște lumea în care trăiește.

Farmecul și fantezia autoarei, dau la iveală un suflet pur, care prin efervescenta și comicul temei prezentate, te poartă într-o lume fantastică, lume care ne place să credem că nu există și care ne oferă exuberanță și tinerețe, iar copilului îi dă fericirea unei povești frumoase la care se dorește părtaș.

Dacă piesa a fost sau nu jucată pe scenă, nu știu, dar de un lucru sunt convinsă: această frumoasă și educativă poveste constituie o mică perlă dintr-un șirag și am convingerea că va reuși să acapareze atenția micilor spectatori, bucurându-le copilăria.

2005

UN TEXT CU BĂTAIE LUNGA

Eugen Barbu

„*Londra, de la 3 la 5*” mi se pare o piesă scrisă în limbajul cețos beckettian, cu trimiteri absconse, un text dificil de

descifrat la suprafață, dar cu o bătaie mai lungă. Și aici limba-
jul frust, plin de humor pe alocuri, face din aceste pagini promi-
siunea că, scenic, virtuțile se vor ivi fără multe dificultăți. Cu
unele tăieturi, cred că piesa Mariane Brăescu poate înfrunta
riscurile unui spectacol.

*

Al treisprezecelea Caesar e o comedie în linia humorului
absurd practicat de Ionescu, cu implicațiile de rigoare. O dra-
maturgie frântă, plină de surprize, mai ales printr-un limbaj suc-
lent care naște humor ce poate fi folosit și mai mult prin unele
idei regizorale ce se impun. Aparent, o comedie bufă care cere
actori de o anumită structură, această piesă se poate trans-
forma într-un spectacol de succes, cu amendamentul de a nu
se exagera, nici în linia grotescă, nici în sublinieri de limbaj
mai crude.

1988

„DU MÉCANIQUE PLAQUE SUR DU VIVANT“

Constantin Teodorescu

În dramaturgie, unde domină bărbații, apariția și mani-
festarea unei femei nu sunt de domeniul surprizelor și curio-
zității ci atrag imediat atenția, deoarece spiritul feminin poate
aduce valori neașteptate. Aceasta este situația în care se gă-
sește dramaturgul Mariana Brăescu.

Era de așteptat să se orienteze spre dramă. Sensibilitatea
feminină presupune o asemenea alegere. Opțiunea pentru come-
die surprinde doar pe cel care nu știe că vine din publicistică.
Publicistica te obligă la reacție spontană, la concizie și precizie,
elemente care se descoperă în comedia în trei acte „*Pronto –
agent particular, sau Marea Lovitură (Caut mamă din Ameri-
ca)*“, Carpathia Press, 2005. Elementele amintite n-ar însemna
mare lucru în comedie, dacă sensibilitatea n-ar fi dublată de in-
teligență și gândire subtilă, de modalitate jovială a ideilor, nece-
sare în antrenarea imaginației pentru a surprinde în viziunea

comică lumea. E vorba de cunoaștere unei realități care, pentru moment, se orientează în jurul escrocului. Farsa este forma care dă viață acestui tip, pitoresc în această piesă, încât ai impresia că a trecut de pe stradă în text (de fapt, de pe scena vieții).

Balcanismul situației permite dramaturgului să depășească structura obișnuită, să zicem clasică. Personajul nu atinge suprafața canaliei, deși cinismul nu lipsește din starea lui Pronto, care își consumă energia, voința pentru „marea lovitură”, lăsând spectatorului (citorului) plăcerea reflecției.

Scrisă în anul 1985, comedia s-a intitulat „*Pronto – agent particular sau Marea lovitură*”, la care s-a adăugat enunțul „*Caut mamă din America*”. Sub acest titlu, comedia a fost prezentată la Teatrul Național Radiofonic (2002), într-o distribuție valoroasă.

N-am pătruns în adâncime cinicul până nu am citit această piesă, care mi-a adus aminte de Oscar Wilde. Pentru acesta, cinicul „cunoaște prețul tuturor lucrurilor, fără să le cunoască valoarea”. Grandilocvența naivă e substanța oralității în replicile lui Pronto, exprimându-se însă uimitor de sobru, mereu degajat. Paradoxal, escrocul este efectul vieții marcat de ceea ce nu poate evita să dorească: „marea lovitură”.

Conflictul comic se desfășoară fără conformism, nu prezintă o imagine superficială a lumii. Observația atentă a moralei „propune” cunoașterea omului, surprinde și extinde realitatea, refuzând clișee și expresii dogmatice specifice momentului scrierii comediei. Rostirea predicăției mi se pare mai actuală decât în momentul scrierii.

Jocul limbajului impune semnificații și spiritul modern printr-o mișcare alertă a realului cotidian. Modelul funcțional al comicului determină comportamentul elementelor specifice tehnologiei discursului dramaturgic. Textul dramatic se realizează doar în acte. Structurile spațio-temporale apar ca valori tehnice concepute prin libertatea creației, antitematic, antiideologic.

Autoarea s-a angajat efectiv și moral într-o comedie de situație pentru a preciza un aspect din esența realității contemporane convinsă de adevărul „*ridendo castigat mores*”!

2005

AUTENTICITATE ȘI CONTRAFACERE

Margareta Bărbuță

O piesă originală de actualitate, marchează intrarea în dramaturgie a Mariane Brăescu, cunoscută pînă acum ca o talentată publicistă culturală și prozatoare. Debutul său în dramaturgie este cu atît mai semnificativ, cu cît publicistica sa mărturisea o deosebită înclinație spre dialog și un interes constant, de substanță, pentru arta teatrală. Și, nu întîmplător, piesa „*Profesor de admitere*” își țese acțiunea în jurul problemei vocației, pledînd pentru o opțiune profesională, și deci existențială, conformă cu aspirațiile și însușirile individuale ale tinerilor aflați la primii pași în viață. În mod surprinzător și original însă, privind parcă în răspar situația obișnuită, în care un tînăr cu vocație artistică este obligat de vîrstnici să-și aleagă o profesiune practică, „sigură”, autoarea ne prezintă în comedia sa un tînăr care, supus presiunilor acaparatoare ale unor reprezentanți ai lumii artelor, însuflețite de pasiunea de a-și face prozeliti în domeniul lor de activitate, reușește totuși să-și urmeze propria vocație și să dea examen de admitere la... viticultură, unde este admis cu brio, urmînd astfel tradiția instaurată de tatăl său, un pasionat și merituos inginer viticultor.

E adevărat, însă, că cei trei vajnici militanți pe tărîmul artei – Criticul, Actrița și Cîntărețul – în ciuda stăruințelor depuse în zile lungi de meditații, nici n-ar fi avut cum să-l cucerească pe junele candidat la admitere Tudorel Neacșu, de partea vreunuia dintre ei. Nici elucubrațiile abstracționist-estetizate, rupte de viață, ale Criticului tînjind după „universal”, nici pozele patetic languroase ale Actriței, nici micile refrene vesele din opere, ale Cîntărețului, n-ar fi putut clinti din loc o minte limpede și o credință nestrămutată în adevărata sa vocație și în frumusețea viei brumate, ca acelea ale lui Tudorel. Pentru că, intenționat sau nu, cei trei slujitori ai artei sînt, de fapt, nu niște artiști autentici, ci niște fantoșe ridicole animate de o idee fixă. și ceea ce ar putea părea, la un moment dat, dilema artă-viață, ca ax dramatic al piesei

– o falsă dilemă, desigur – se manifestă, în fapt, ca o opoziție conflictuală între autentic și contrafacere, a cărei rezolvare se dovedește a fi lesnicioasă și ușor previzibilă. Imprevizibilă, și de mare efect comic, este poanta finală, care-l arată pe Moș Costică, devotatul asistent al inginerului Neacșu întru ale podgoriei, contaminat de inefabilul artei și gata să lase totul baltă pentru a intra în „templul” slujitorilor acesteia – în serios sau în glumă, textul lasă poarta deschisă ambelor interpretări.

Un dialog sprinten, împănat cu citate culturale (în mod obsesiv chiar, efect al activității publicistice a autoarei), jocuri de cuvinte pline de umor și pasaje literare scrise cu talent, cîteva momente comice reușite (scena din **O noapte furtunoasă**, ce interferează teatrul cu viața, e de mare haz) sînt calități ce anunță un dramaturg de vocație.

1988

„REPLICĂ”, PERSONAJE, DIALOG

Ion Lăncrănjan

Am citit cu interes și cu bucurie piesa *Londra, de la 3 la 5* de Mariana Brăescu. Piesa are ceva gorkian în ea, dacă avem în vedere umanitatea care îi animă conflictul. Cele două planuri ale piesei – „planul real” și „planul amintirii” – se intersectează armonios, creînd împreună o imagine aspră dar convingătoare a unei anumite perioade din trecut, perioada depășită pentru totdeauna. Unii dintre eroi (respectiv eroine) au avut de suferit în perioada respectivă, păstrându-și, cu toate acestea, fondul de omenie, fără a se nutri ambiții revanșarde, de răbunare. Se poate vorbi de decădere, dimpotrivă, în cazul eroilor care s-au „salvat” într-un fel – Bazil, Scriitorul, Didina. Amănuntul acesta merită și trebuie să fie reținut, fiindcă el e determinant pentru „ideologia” piesei, a cărei viziune nu e sumbră, cu toate că piesa e, cum spuneam, tăioasă, e aspră. Dar e așa, subliniez, pe seama unor fenomene defuncte, a caror depășire s-a făcut, nici nu se putea altfel, cu sacrificii destul de multe. Consider,

În ce privește unitatea piesei, că cele două planuri, „planul real” și „planul amintirii”, – sînt de nedesfăcut, eliminarea unuia sau altuia dintre „planuri” fiind egală cu o „dărâmare” a construcției dramatice, o asemenea emininare nefiind necesară din nici un punct de vedere.

Consider, de asemenea, fără a intra în amănunte (mai ales că nu am scris niciodată teatru), că replica din această piesă e exactă dar și cuprinzătoare, capacitatea autoarei de a crea personaje numai prin dialog (cum o cer legile teatrului) fiind demnă de toată lauda.

Aștept, în ce mă privește, să văd piesa pusă în scenă la unul din teatrele noastre, care au dus și duc lipsă, din cîte cunosc, de piese bune de actualitate.

1988

O COMEDIE PENTRU APROAPE TOȚI COPIII

Stela Brie

Teatru pentru copii se scrie prea puțin. De aceea e bine-venită cartea de teatru pentru cei mici „*După faptă și răsplată*”, care dezvăluie în primul rînd sufletul cald și candid al autoarei – dna Mariana Brăescu. E de ajuns să-i privești chipul luminat de zâmbetul pregătit parcă să-l dăruiască copiilor, pentru care nutrește sentimentul sublim de iubire și să înțelegi totul. Altfel, cum oare ar putea scrie cu atîta delicatete pentru ei? Desigur, copiii, receptivi la dragostea ce li se oferă, răspund cu aceeași gingășie sufletească.

Inspirată din viață, comedia „*După faptă și răsplată*”, cu personaje din lumea animalelor îndrăgite de copii, iepurași, veritță, ursuleț, arici și altele, dăruiește spectatorilor momente de veselie prin replicile pline de haz. Comedia „*După faptă și răsplată*” este plină de întîmplări, care de care mai interesante.

Țapul, administratorul blocului, este foarte încântat când Vulpea îi spune că este un țap inteligent, pe cînd ea, care devine prietena și complicea lui, este onestă.

Cei doi, Țapul și Vulpea, reușesc prin viclesug și intimidare să-i determine pe copiii din bloc să le dea concursul să facă rost de bani nemuncați, de alimente, haine sustrase din casa părintească și să ascundă acest lucru părinților. Cam așa a pățit și Pinocchio, când s-a lăsat amăgit de Vulpoi și de Cotoi că îl vor învăța cum să se îmbogățească, dar de fapt, ei l-au jefuit.

Pînă la urmă, dna Mariana Brăescu descâlcește ițele răufăcătorilor, care își primesc răsplata pentru faptele lor, iar copiii câștigă o lecție de viață: să nu ascundă nimic părinților.

Piesa este plăcută și în stare să țină spectatorii cu suflul la gură pentru a afla deznodămîntul fiecărui episod și este condusă cu virtuozitate; autoarea cunoaște bine tărîmul plin de candoare al copilăriei. Tocmai de aceea, „*După faptă și răsplată*”, este demnă de a vedea lumina rampei atât pe scenele mari, adevărate, cât și pe scenele școlare spre bucuria și folosul copiilor.

Cartea cu piesa „*După faptă și răsplată*” merită să stea la loc de cinste pe rafturile superioare ale bibliotecilor pentru copii, cele școlare și ale elevilor; ea va fermeca și va feri de capcane multe generații de copii. De aceea trebuie să fie la îndemîna lor.

2005

UN DRAMATURG UIMITOR DE MATOR

Val Condurache

Poveste despre aspirație și vocație

Textul „*Profesor de admitere*” mi-a întrecut toate așteptările. Teatrul se scrie foarte greu și chiar la autorii formați se mai găsesc greșeli de tehnică dramatică. Mărturisesc că n-am mai pățit ca primul text pe care îl primesc din partea unui autor să fie bun de reprezentare, cu foarte mici intervenții cosmetice. Și dacă subiectul nu e din cale afară de pretențios și de

original, tratarea vădește personalitate, siguranță tehnică impresionantă, un simț deosebit al replicii.

Aș zice că subiectul se poate rezuma la eterna poveste a aspirației și a vocației și că antrenează subteme, și ele destul de comune – tradiția (în cazul acesta tradiția de familie – tatăl este viticultor, fiul îl va urma) pusă față în față cu noul. Criticul de artă, Cîntărețul și Actrița, veniți „la documentare” la crama de la podgoria lui Tudor Neamțu, vor, fiecare în parte, să-l cucerească pe Tudorel – fiul inginerului – pentru profesia lor și se oferă să-l pregătească pentru examenul de admitere. Ceea ce se și întâmplă, numai că aici autoarea pare puținel oportunistă în șarja la care supui artiștii și intelectualii, de parcă aceștia ar fi chiar așa de aerieni, de rupti de viață și de potrivnici intereselor ei. Trebuie să spun ca șarja este făcută, însă, cu măsură, cu bun simț și nu întrece marginea satirei tandre – cum se întâmplă cu schițele de la televizor, unde artistul apare, în multe cazuri, ca o veritabilă plagă. Și apoi toți trei fac arta cu pasiune și, cu excepția unor îngroșări de limbaj (poetul și criticul au câteva pasagii cu totul obscure), și cu pricepere. Din punct de vedere strict teatral, n-aș avea de reproșat decât câteva lungimi în tiradele criticului și ale poetului. Mai receptiv decât Tudorel se arată Moș Costică, un personaj pitoresc, probabil cel mai izbutit din text, care își schimbă, pe parcurs, comportamentul și mentalitatea.

Tînărul va face cum îl duce mintea și sufletul: va reuși la facultatea de viticultură, hotărînd în favoarea tradiției. Maestrii lui vor părăsi ferma ofuscați. Și dacă primul final era destul de previzibil, cel de-al doilea surprinde și face bine piesei. Cel care se supără cel mai tare pe Tudorel este Moș Costică, în fața căruia începe să se deschidă „universalul” de care, cum zice cu emfază, „poporul este ținut departe”.

Savuroasă este scena în care Actrița repetă cu Tudorel o secvență din „O noapte furtunoasă”, faimoasa intrare a lui Rică la Veta, în mersul căreia se amestecă, luînd lucrurile la modul propriu, Moș Costică. Actrița îi spune, la terminarea scenei, mulțumindu-i lui Moș Costică pentru amestecul lui: „Moș Costică,

ești o poezie! Am jucat în trei!”. Scena are mai mult haz în felul acesta decît în original! Adevărat.

Pronto are ceva din Arlechino...

Piesa *Pronto – agent particular* pleacă de la o idee originală, deși figura escrocului nu este nouă, de la Mazilu și Băieșu încoace. (...) Farsa este condusă mai bine decît în *Profesor de admite*. Și situațiile dramatice sînt mai elaborate. Îmi place felul în care este tratat mirajul Occidentului și, mai ales, felul în care se umanizează în final un personaj – doamna Thompson – pînă atunci privită din unghiul prea strîmt al eficienței. Greutatea cade, firește, pe Pronto, care este diavolul întregii afaceri. Îmi place nepriceperea lui balcanică – de Mitică – de a accede la cinism. El este, pînă la urmă, un tip simpatic prin jovialitate, prin marea mobilitate a proiectelor și prin cameleonismul surprinzător, dar, în fond, ludic, fără suport pe un caracter malefic. O altă reușită este Moașa Aglaia. Ca și în *Profesor de admite*, ies bine personajele pitorești, cu structură de raisonneur-i din popor. (...) Pronto are ceva din Arlechino și asta face ca textul să iasă din zona de interes local. Căci nu este vorba de un simplu escroc, ci de o prelungire a unui tip în fond păgubos și jovial, inventiv, cu gărgăuni în cap, dar nu canalie. (...)”

Limita caricaturii și ironiei

„*Londra, de la 3 la 5*” mi se pare nițel trasă de păr ca fabulă. Nu văd cum poate ajunge Smaranda măturătoare de stradă (chiar dacă luăm profesia într-un sens metaforic) după ce construiește cu ceilalți (pe atunci tineri) Salva-Vișeu. Șarjată mi se pare și joaca de-a măturătoarele pe care-o fac Didina și Caron. Dar, mă rog, să zicem că piesa nu se fixează în cea mai pură convenție realistă, că limita caricaturii și ironiei este fixată mai departe decît în mod obișnuit. Se poate și așa, deși nu am ferma convingere că spectatorul nu deslușește o confuzie între planul unui realism foarte apăsător – alcătuit din cîteva

secvențe mai păstoase ale prezentului și din toate secvențele care se numesc „ale amintirii”. Și apariția lui Bazil, și el brigadier pe Salva-Vișeu și, după cum înțelegem mai târziu, un biet delator, care hotărăște (sau își aduce din plin contribuția la) soarta Smarandei, are același aspect ludic. El vine de la Paris, unde se stabilește la nu multă vreme de epoca Salva-Vișeu. Mai înțelegem că Mihăiță (asta ar fi lovitura de teatru!), soțul Didinei (Mihăiță este un personaj absent) – cel care se sinucide în final, este fostul iubit al Smarandei. El se căsătorise, în „obsedantul deceniu”, cu Didina ca să-și pună la punct „dosarul de cadre”. Fabula, repet, mi se pare puțin gratuită și irealistă – nu are nici coerența formală a celorlalte texte scrise de autoare. Izbutite, ca peste tot, sînt personajele care, încet-încet, încep să alcătuiască o lume. Și aici și în *Al treisprezecelea Caesar*, centrul de greutate al construcției dramatice cade pe personaje și acesta mi se pare cel mai bun semn în certificarea unui dramaturg“.

Farsa sinistră

„*Al treisprezecelea Caesar*” mi se pare, pînă una alta, „son coup de maître”. Comedia este adevărat satirică, cu personaje puternice și cu moravuri, din viața literară și publicistică dintre cele două războaie, foarte fin desenate, deși, cum este firesc într-o satiră, ușor caricat. Dar și Popescu Beizadea, și Îngerăș, mîna sa dreaptă, și cîntăreața de local Panseluța Beraru și Asterisc Căciulă, aspirantul la șantajul mare de presă, și cei doi dramaturgi și gazetari, Anatol Lambru și Magdin Verdea sînt, cu toții, niște figuri bine individualizate. Și dacă trei acte acțiunea nu face decît să deseneze niște caractere, făcînd să înainteze complotul, finalul este de-a dreptul senzațional. Beizadea Popescu, cel care, pamfletar de temut, scrisese drame istorice deopotrivă pentru Anatol Lambru și Magdin Verdea, făcîndu-i să urce și să coboare, pe rînd, la bursa valorilor, scrise, în sfîrșit, o capodoperă, pe care vrea s-o vîndă la preț foarte ridicat, pentru a-și lichida o mare parte din datorii. Se îmbolnăvește grav. În jurul lui încep să miște cioclii, dar, tot ca niște ciocli – Lambru

și Verdea, prin „oamenii lor” – Îngeraș și Panseluța care vor să intre în posesia manuscrisului. Dar mai apare, alături de ei, și creditorul lui Popescu și moștenitorul lui, Capița. Popescu nu moare însă, și- lovitură de teatru – de unde renunțase să vîndă textul, voind să-l publice cu numele său (piesa Caligula), se vede din păcălitor – păcălit. Capița îi ia manuscrisul și-l dă publicității, după care moare. Textul nu mai este al nimănui dintre cei care-l doreau cu ardoare, ci, așa cum anunță și studiourile de radio, al ilustrului necunoscut – Capița. Frumos este și finalul, în care piesa se ia de la capăt, cu primele replici, sugerîndu-se un circ, o ficțiune uriașă, un vis. Această ambiguitate finală coboară perdeaua de dramă peste această farsă sinistră.“

1988

SĂ FIM ÎNCREZĂTORI ÎN STEAUA EI FERICITĂ

Constantin Cubleșan

Majoritatea dramaturgilor noștri de azi au venit spre teatru după o practicare fructuoasă a altor genuri literare (proză, poezie, publicistică etc.), ceea ce dovedește că nu e deloc ușor să scrii teatru și mai ales că el necesită o anume maturizare artistică. Așa s-a întîmplat cu Dumitru Radu Popescu sau Ion Băieșu, cu Marin Sorescu sau Fănuș Neagu, cu Mihnea Gheorghiu sau Ecaterina Oproiu etc. și, important de remarcat, nici unul din aceștia n-a fost străin de publicistică, de prezența acută în clipă. Mi se pare firesc să fie așa. Publicistica solicită în primul rînd spontaneitatea cuvîntului și concentrarea gîndului. Ori, nimic nu poate fi mai util decît acestea unui scriitor de teatru.

Dramaturgul Mariana Brăescu vine în teatru de asemenea, din publicistică și din proză. Un drum norocos și promițător. Practica interviului a fost, fără îndoială, o excelentă ocazie pentru exercițiu și încă pînă astăzi ne amintim cum, prin 1982-1983, interviurile Mariane Brăescu, intitulate „*Confesiuni*

esențiale“, propuneau săptămînal alte și alte dezbateri pe teme ale actualității stricte dar și ale condiției literaturii române în general. Într-un anumit sens, acele convorbiri aveau un anumit dramatism căci, la drept vorbind, un bun interviu este pe jumătate o bună piesă de teatru. Implantarea directă în actualitate, știința dialogului, a conducerii discuției, a gradării replicilor, a stimulării partenerului de dialog fac parte din tehnologia scrierii dramaturgice. Ori, tocmai aceste calități o recomandă cu prisosință pe Mariana Brăescu. Verbul nervos, replica acidulată, gîndul înaripat, venit să exprime idei actuale nu fără o undă discretă de sensibilitate feminină, fac din piesa „*Profesor de admite*“, o pagină de literatură veritabilă capabilă a ne emoționa, a ne incita, a ne face fericiți descoperind adevărul artei.

Dar piesa aceasta nu este nici prima și nici singura pe care a scris-o autoarea. Alte cîteva își așteaptă deja interpretii în cadrul altor cîteva teatre din țară. Experiența scriiturii se simte, atrăgîndu-ne atenția că nici o izbîndă nu se dobîndește fără de talent dar și fără de muncă asiduă, fără dăruire și pasiune, fără tenacitate și abnegație. Iată atu-urile cu care Mariana Brăescu intră pe poarta cea mare a teatrului. Să fim încrezători în steaua ei fericită.

1988

CINE ESTE „AL TREISPREZECELEA CAESAR?“

Emil Poenaru

Am primit acum cîteva zile mai multe cărți semnate de Mariana Brăescu, autoarea pe care mi-o amintesc ca fiind în lumea literară „un personaj“, prin distincție, discreție și sensibilitate rar întîlnite. Una dintre ele este o piesă de teatru, cu titlul ciudat de „*Al treisprezecelea Caesar*“.

Aparent, în prim plan, e un joc inteligent – un joc în decor care îndeamnă la „amintiri“ din spațiul vechiului teatru italian; un joc unde și personajele par decupate dintr-un patrimoniu clasic al dramaturgiei; un joc spumos, cu situații comice și răstunări

abile ale acestora; un joc aparent „nevinovat“, Dar în planul său ascuns, jocul e „vinovat“ de sugestii grave care răzbat de sub derularea spumoasă a comediei, talentul autoarei dându-și măsura tocmai în această îmbinare a planurilor și dacă primul plan ne face să zâmbim cel de-al doilea ne tulbură. Începând cu personajele: aviditatea de bani și de parvenire a personajului încărcat de falsitate numit atât de sugestiv „Îngerașul“ este regăsit și astăzi poate chiar foarte des printre noi. La fel de des îl găsim și pe Lambriu și Verdea, cei care se zbat să cumpere talentul și munca altora. Și, Doamne, cât de des și de agresiv ne este servită, în toate modurile posibile, *porumbița* și nu doar din cauza invaziei manelelor și a muzicii de folclor denaturată și deturnată ci și datorită obsesiei imaginilor „sexy“. Cămătarul, cu rapacitatea și obsesia lui de a posedea, din păcate, ne domină azi viața mai mult ca oricând. Dar Beizadeaua Popescu care își vinde operele pentru a-și putea cumpăra operele lui dragi? Trebuia ca destinul sau să fie tragic, să nu poată vedea apărând sub numele sau ultima lui operă. Este semnificativ că nu i-o pot cumpăra cei care i-au negociat-o ci și-o însușește cămătarul – personajul care devine astfel mai clar modelul exponențial al supremației banului. Interesant, autoarea ține să se dezvăluie, prin personajul „Scriitoarea“, care, rostește și superba replică finală prin care îl definește pe creator ca fiind „cel de-al treisprezecelea Caesar“. Dincolo de tot și de toate, „gradul“ lui în ierarhia ființelor umane este așezat statuar. Caesarii, reținuți de istorie, ramași ca modele ale unor trăsături morale odioase, pălesc în fața prințului spiritual care este adevăratul Caesar. Așa cum autorul antic și-a întrerupt opera după ce a scris despre doisprezece Caesari, așa autoarea vrea să ne spună că seria acestora are un sfârșit și trebuie să apară cel de-al treisprezecelea care – ca personaj – să reprezinte modelul exponențial al adevăratei valori umane.

Pe vremuri, regizorul Florin Fătuțescu, care mi-a regizat o piesă nu foarte agreată de oficialități, după ce s-a stabilit în America mi-a povestit cu ocazia unei vizite în țară că la intrarea în teatrul unde se juca o piesă regizată de el a pus un mare

afiș: „Aici se gândește“. Așa și la montarea acestei piese, unde s-ar cuveni să fie un afiș asemănător.

2005

O ENIGMĂ

Artur Silvestri

Cartea ce am editat târziu, „*Îmi amintesc și îmi imaginez*“, purtându-i de grijă ca să iasă în sfârșit la lumină, a fost scrisă sub ochii mei, în câteva luni de la sfârșitul anului 1987. În primăvara anului ce a urmat era isprăvită, corectată în pagina dactilografiată și arăta întocmai ca o ediție definitivă. Îi rămânea doar întruparea completă. Dar, în mod straniu, aceasta nu s-a putut îndeplini atunci.

Priveam cu uimire, și fără să-mi pot explica, alăturarea aceea de cuvinte, aproape dictate, dar potrivite cu o iscusință ce nu puteam înțelege și închegarea lor într-un ceva pe care îmi era cu neputință să definesc esteticește. Să fi fost memorialistică? Să fie fost ficțiune și, mai mult chiar, o existență fantastică, reflectată dintr-o lume paralelă pe care nu o puteam nici măcar întrezări? Cred, mai degrabă, că era câte ceva din toate acestea, ori, mai bine spus, un mesaj enigmatic și o comunicare ce veneau din nedeslușit și nici măcar nu se orânduiau în forme clare, rămânând alcătuirea barocă, de aluviuni și receptacole de senzații, ce o caracterizează în mod strălucit. Era, încă de pe atunci, o carte fără vârstă, scrisă fără explicație în contingent, comunicând hieroglific un șir de concluzii nedezvoltate ce se subînțelegeau ori se puteau doar ghici pe o cale intuitivă. Istoria ei ulterioară a fost tot atât de neobișnuită.

„*Îmi amintesc și îmi imaginez*“ repetă, într-un anumit sens, biografia de suprafață a „*Imperfecțiunilor provizorii*“. Încheiată în 1988, într-o formă pe care autoarea a socotit-o definitivă și nu a mai corectat-o niciodată căci nu a considerat acest act ca fiind trebuitor, cartea ar fi urmat să se publice, în chiar această înfățișare, un an mai târziu, în 1989. Dar, ca și în alte rânduri,

prețuită și încurajată cu un anumit gen de respect, ea nu a putut căpăta chip, rămânând, mai apoi, episod de operă literară constituită ce va putea fi cunoscută abia târziu. Acum, după mulți ani, opera creată la vremea ei apare și devine o prezentă și nu numai o existență.

Însă, asemănările cu „*Imperfectiuni provizorii*” se rezumă doar la acest strat, de biografie aparentă, căci „Îmi amintesc și îmi imaginez” reprezintă o altfel de literatură decât în povestirile geometrice, calculate și reci ca o demonstrație matematică de felul „*Ultimului Sever*” ori „*Un pătrat perfect*”. Aici totul este inspirație în sens originar – și chiar insuflare – o pornire năvalnică de memorie aproape colectivă, prototipistică și, deci, arhaică, formulând nu concluzii ce ar reieși dintr-o dezvoltare rațională ci stări enigmatice purtătoare de sens.

„*Îmi amintesc și îmi imaginez*” este, în sine, o creație tainică, ce parcă i s-a dat autoarei pe o cale necunoscută, unde un fel de vizionarism specific uimește prin capacitatea lui de a se formula. Aceasta este, de fapt, alături de „*Al treisprezecelea Caesar*”, capodopera autoarei.

În absolut chiar, acestea par a fi, în sine, capodopere, iar aspectul singuratic, fără serie, izbește de îndată și persistă. La drept vorbind „*Îmi amintesc și îmi imaginez*” nu are preistorie și nu i s-ar putea găsi un gen proxim în literatura română, deși poate unele trăsături de penel ar îngădui câte o sugestie vagă. Însă întregul impune prin necomparabil, indistinct și enigmă, arătând un fel de operă ce parcă s-a născut fără nici o explicație, printr-o conjugare de câteva clipe fericite, apropiate de miracol.

2005

NOTĂ ASUPRA AUTOAREI

Apariția concomitentă, în prima jumătate anului 2005, a nu mai puțin de șapte volume de literatură semnate de Mariana Brăescu a creat o adevărată senzație prin caracterul de unicat al acestui eveniment. Niciodată până atunci, în literatura română, nu s-a mai înregistrat o avalanșă asemănătoare de creații care, apărând în grup, să constituie în mod instantaneu o operă impresionantă. Acesta a fost încă un „superlativ”, dintre numeroasele care au însoțit cariera publică a scriitoarei. Cu numai câteva luni înainte, Mariana Brăescu, devenită în anii recentți celebra „Doamnă CASA LUX”, pulverizase toate box-office-urile vânzării de carte literară, publicând într-un tiraj fabulos, de peste 100.000 de exemplare, volumul care a intrat imediat în folclorul post-modern al literaturii pentru copii: „Vulpea Academiciană”. După cincisprezece ani de afirmare strălucită în lumea afacerilor, care i-au adus o reputație de neșters ca proprietară a celui mai prestigios grup de presă pentru casă din Europa de Est, „revenirea la literatură” se produsese într-o manieră impresionantă. Prezentul volum conține treizeci de eseuri despre opera literară a Mariane Brăescu, autoarea a cel puțin două cărți care vor rămâne definitiv în literatura română: „**Al treisprezecelea Caesar**” și „**Îmi amintesc și îmi imaginez**”. Întoarcerea scriitorului a început.

*

Jurnalist, scriitor, dramaturg, om de afaceri, Mariana Brăescu este creatoarea celei mai importante „afaceri de presă” românești din ultimii cincisprezece ani și o prezență culturală puternică, afirmată discret dar constant. Este fondatoarea presei imobiliare, a presei pentru casă și a presei pentru familie în România. Proprietara, între 1994 și 2005, a Grupului de presă CASA LUX, apreciat ca fiind cel mai important grup de presă pentru casă din Europa de Est; a editat șapte titluri de publicații (**Casa Lux, Casa de vacanță, Practic-idei pentru casă, grădină și apartament, Practic în bucătărie, Draga mea, Cărticica Draga mea pentru copii, Cărticica Practică**), în tiraje de peste 12 milioane de exemplare anual. Înainte de aceasta, Mariana Brăescu a fondat, în 1991, revista săptămânală CASA, prima publicație imobiliară din istoria României (mai 1991-1992), nucleul viitoarelor mari reviste care au afirmat-o profesional și în mediile de afaceri. Participant, cu CASA LUX, la MIPIM-Cannes (1997), cel mai important târg imobiliar din lume, aceasta fiind, până în anul 2005, singura participare românească la o manifestare de asemenea anvergură. Editorul, în această împrejurare, al numărului special „**Romanian Properties-**

Propriétés en Roumanie". Coordonator al standardizării profesiei de „agent imobiliar” în cadrul programului european COSA, pentru standarde ocupaționale în domeniul imobiliar în România (1996-1997). Membră, cu Grupul CASA LUX, în FIPP (**Federația Presei Periodice Internaționale**). Titulară de emisiuni TV pe teme imobiliare, de amenajări interioare și de decorațiuni pentru casă, la TVR Internațional (1995-1996), Tele7ABC (1996, 1999-2000), domeniu unde a fost, de asemenea, deschizător de drum. Protagonista a două filme documentare biografice, difuzate de TVR Internațional (1996) și Televiziunea Publică Finlandeză (1995). Contribuție importantă la crearea mecanismelor de autentificare a tirajelor, ca membru-fondator BRAT și SNA, publicațiile editate sub conducerea Mariane Brăescu fiind cotate neîntrerupt, timp de trei ani, drept cele mai bine vândute în categoria respectivă. Inițiatoare, începând cu 1994, **a principalelor teme, rubrici, procedee jurnalistice** din presa imobiliară și pentru casă, preluate ulterior de toate publicațiile și emisiunile cu aceasta tematică.

A primit numeroase distincții românești și internaționale, premii de excelență ale unor prestigioase organizații profesionale și culturale. Prezentă în dicționarul de personalități „International Who's who of Professional and Business Women” (1999); declarată „Femeia de afaceri a anului 2000” de către „International Biographical Center” – Cambridge, 2000 iar din același an – membră în comitetul de selecție al acestei prestigioase instituții. Laureată cu „diploma de excelență” acordată de „Chambre Européenne pour le Développement du Commerce, d'Industrie et des Finances” – Bruxelles (2004).

În același timp, Mariana Brăescu consideră că distincția cea mai importantă care i s-a acordat până azi este „numele mitologic” pe care i l-au dat milioanele ei de cititori și de admiratori: **„Doamna CASA LUX”**. Personalitate populară, înconjurată de un respect misterios și adulată cu o solidaritate neobișnuită, Mariana Brăescu reprezintă un tip de „vedetă publică” absolut diferit față de cele afirmate și cultivate în media locală. Ea reprezintă, deopotrivă, pe „românul îndrăzneț” care a reușit să se impună în fața concurenței internaționale; pe „omul de afaceri” ireproșabil și pe femeia care a putut conduce, cu o mână forte, publicații care, după anul 2000, au ajuns să fie citite lunar de peste 8 milioane de români. Forța acestei personalități, care a rămas întotdeauna retrasă față de puterea temporară, a constat în „puterea datoriei” pe care a considerat că o are față de cititorii ei, în a căror conștiință ea reprezintă „marele succes obținut prin muncă și iscusință”.

Mariana Brăescu s-a angajat, cu o discreție remarcabilă dar, în același timp, cu o stăruință rar întâlnită, în acțiuni cu caracter filantropic, cultural și social.

A participat la fondarea, în anul 2003, a Asociației „Biblioteci pentru sate”, care a donat, către 350 de biblioteci comunale, parohiale și de mănăstire, peste 25.000 de volume și aproape 300.000 de publicații. Mai mulți ani, a fost principala susținătoare a acestor activități ca și ale celor desfășurate de „Asociația Română pentru Patrimoniu”, o organizație cetățenească deosebit de activă în domeniul culturii și regenerării tradițiilor naționale. A creat un gen nou de „comuniune creștină” prin participarea publicațiilor pe care le-a condus la toate marile pelerinaje și ceremonii religioase ortodoxe, unde, ani de-a rândul, CASA LUX a donat milioane de publicații către credincioșii din cele mai îndepărtate regiuni ale României. Sute de mănăstiri din întreaga țară au primit periodic daruri care au împodobit bibliotecile acestora și au contribuit la întărirea acțiunii colective a spiritului românesc. Despre secretul, nedezvăluit, al acestei adevărate „mișcări populare” pe care l-au reprezentat publicațiile CASA LUX, s-a spus, printre altele, că ele au arătat în mod hotărât că există „România Frumoasă” și „România Harnică”.

Mariana Brăescu, devenită azi celebra „Doamna CASA LUX” este, în același timp, și un scriitor important a cărei operă, apreciată în mediile literare ale anilor 80, se va impune cu siguranță și în viitor. Bibliografia scrierilor în proză cuprinde „**Imperfecțiuni provizorii**” (2005), „**Îmi amintesc și îmi imaginez**” (2005), „**Prière du Soir**”, ediția franceză (2005), „**Vulpea Academiciană**” (2004). Prozatoarea fantezistă, ironică și dezinvoltă din „**Imperfecțiuni provizorii**” (o carte de nuvele încheiată încă din 1985 dar aparută 20 de ani mai târziu), ca și strania nuvelistă, cu ecou sud-american de „realism magic” din volumul „**Îmi amintesc și îmi imaginez**” (o altă carte „amânată”, scrisă în 1988), arată experiențe literare distincte și inactuale, care afirmă o personalitate constituită, cu un caracter singular. Dramaturgia are o bibliografie consistentă. „**Profesor de... admitere**” (premieră absolută „**Teatrul M. Eminescu**” Botoșani 1988 reprezentată în 1988-1990; Teatrul Național Radiofonic-2001); „**Pronto-agent particular sau Marea Lovitură**” (Teatrul Național Radiofonic, 2002); „**Al treisprezecelea Caesar**”, „**Londra de la 3 la 5**”, „**După faptă și răsplată**” – toate apărute editorial în 2005. Însemnătatea acestei opere, care a fost comentată, susținută și elogiată de importante personalități ale literaturii române, rămâne de descoperit în ceea ce are aceasta ca „diferență specifică” și profil distinct căci literatura „**Doamnei CASA LUX**”, estompată aproape un deceniu și jumătate de prezență prodigioasă a mării creatoare de presă românească, începe să se înțeleagă acum ca fiind, în același timp, o altă față a autoarei, la fel de prestigioasă și de originală.

SUMAR

Viorel Roman – <i>Creativitatea la superlativ</i>	3
I. Prozatorul	4
Alexandru Nemoianu – <i>Mariana Brăescu sau fabula delicată</i>	4
Dimitrie Grama – <i>„Simplitate în drum spre perfecțiune”</i>	5
Antonia Iliescu – <i>Poezia din miezul de nucă</i>	5
M. Ungheanu – <i>Calitatea observației și inteligența regiei</i>	7
Miron Țic – <i>O doamnă între doamne</i>	8
Tudor Octavian – <i>Povestiri acide, precipitate</i>	10
Nicolae Danciu Petniceanu – <i>„Lecția Caragiale”</i>	11
A. I. Brumaru – <i>Amintirea și închipuirea</i>	12
Al. Florin Țene – <i>Splendoarea barocă a imaginației</i>	14
Eugen Evu – <i>O mare prozatoare vizionară</i>	17
<i>„O lume știută de undeva” sau dansul fluturilor</i>	17
<i>Despre „Beizadism”</i>	19
<i>Cheia subversivă</i>	21
II. Dramaturgul	24
Ion Zamfirescu – <i>Câteva cuvinte în întâmpinarea unui dramaturg</i>	24
Traian Filip – <i>Expresia a ceea ce poate fi o trestie gânditoare</i>	25
Ion Dodu Bălan – <i>Un adevărat dramaturg</i>	27
George Genoiu – <i>O vocație anticipată</i>	28
Constantin Stancu – <i>Comedii ciudate și proze chagalliene</i>	29
<i>„Caligula” sau șansa trăirii cu adevărat</i>	29
<i>„Londra” ca motiv de cădere</i>	31
<i>Pronto vinde și cumpără</i>	34
<i>„Arta iaste un templu”</i>	36
<i>„Imperfecțiuni provizorii”</i>	39
Paul Tutungiu – <i>Păpuși vorbitoare</i>	41
Al. Iacobescu – <i>Pe urmele lui Alecsandri</i>	42
Lucian Avramescu – <i>Un drum pe care nu-l va mai abandona</i>	43
Tudor Popescu – <i>Patru motive de bucurie</i>	44
Mariana Sperlea – <i>O mică perlă dintr-un șirag</i>	45
Eugen Barbu – <i>Un text cu bătaie lungă</i>	46
Constantin Teodorescu – <i>„Du mécanique plaque sur du vivant”</i>	47
Margareta Bărbuță – <i>Autenticitate și contrafacere</i>	49
Ion Lăncrănjan – <i>„Replică”, personaje, dialog</i>	50
Stela Brie – <i>O comedie pentru aproape toți copiii</i>	51
Val Condurache – <i>Un dramaturg uimitor de matur</i>	52
<i>Poveste despre aspirație și vocație</i>	52
<i>Pronto are ceva din Arlechino...</i>	54
<i>Limita caricaturii și ironiei</i>	54
<i>Farsa sinistră</i>	55
Constantin Cubleșan – <i>Să fim încrezători în stema ei fericită</i>	56
Emil Poenaru – <i>Cine este „Al treisprezecelea Caesar?”</i>	57
Artur Silvestri – <i>O enigmă</i>	59
Notă asupra autoarei	61